

ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА

#445 ЛИСТ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ
ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

У СУСРЕТ 49-ОЈ ГОДИНИ ХЕ „ПИВА“

Инвестиције кључ рекордне производње

IMPRESUM

Предсједник Одбора директора
МИЛУТИН ЂУКАНОВИЋ

Извршни директор
ИВАН БУЛАТОВИЋ

Руководилац Сектора за
корпоративне комуникације
ТОМАШ ДАМЈАНОВИЋ
tomas.damjanovic@epcg.com

Шефица Службе за односе
са јавношћу и маркетинг
МИЛИЦА АБРАМОВИЋ
milica.abramovic@epcg.com

Главни и одговорни уредник
МИОДРАГ ВУКОВИЋ
miodrag.vukovic@epcg.com

Новинари
ТАТЈАНА КНЕЖЕВИЋ ПЕРИШИЋ
tatjana.perisic@epcg.com
МАРИЈА ВУКОТИЋ
marija.vukotic@epcg.com

Фотографије
ЗОРАН ЂУРИЋ
zoran.djuric@epcg.com

Дизајн и припрема за штампу
БЛАЖО ВЕЉОВИЋ
veljovic.pg@gmail.com

MI.SMO@EPCG.COM

Питајте, коментаришите, предложите, сугеришите, укључите се у доношење одлука, утичите на дефинисање и реализацију стратешких циљева и развој Компаније. Ваше мишљење јако је важно.
Адресе: mi.smo@epcg.com, интерни веб портал или у писаној форми преко писарнице.

#445

ISSN 1805136
НИКШИЋ, МАРТ 2025.

САДРЖАЈ

ЛИСТ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДЕ ЦРНЕ ГОРЕ АД НИКШИЋ

Адреса редакције : Улица Вука Караџића 2, Никшић
Тел/факс: 040/204-223
e-mail: list.epcg@epcg.com
веб сајт: www.epcg.com
Издавач: Електропривреда Црне Горе АД Никшић
Тираж: 1200
Штампа: Grafo Group

У СУСРЕТ 49-ОЈ ГОДИНИ ХЕ „ПИВА“
**Инвестиције кључ рекордне
производње** 4

**Изабрани руководиоци
ФЦ Производња,
ТЕ Пљевља, ДОИЕ и ДПП**..... 10

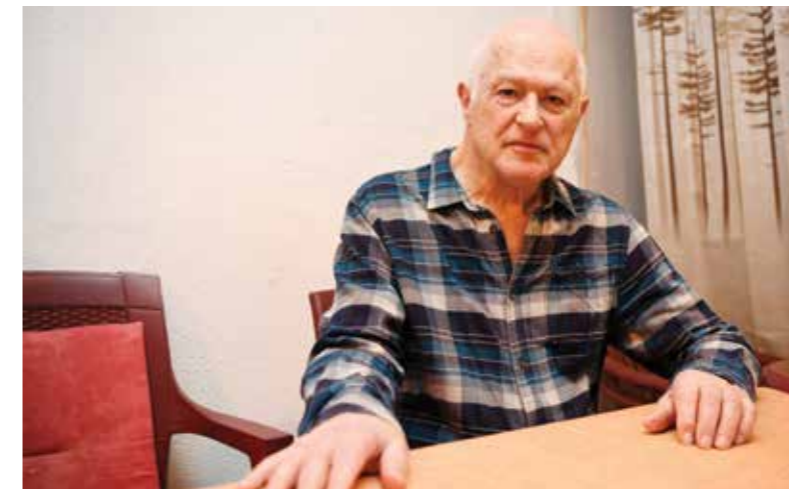
УОЧИ ЗАСТОЈА ТЕ ПЉЕВЉА ЗБОГ
ЗАВРШЕТКА ЕКОЛОШКЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ
**Велико финале
еколошке реконструкције**..... 12

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА
**Удруженим снагама
за дигиталну будућност** 15
ЕПЦГ гради, Плужине напредују 15

**НИНА ЖИЖИЋ, ПРЕДСТАВНИЦА
ЦРНЕ ГОРЕ НА ЕУРОСОНГУ 2025.
Евровизију доживљавам
као неко ново поглавље**

38

НАШ ГОСТ: МИХАИЛО БУРИЋ, ДОКТОР ХИДРОЛОГИЈЕ
**Апсолутно је потребно одмах
градити ХЕ Комарницу и Крушево**

ШЕСТИ САМИТ ЕНЕРГЕТИКЕ “СЕТ ТРЕБИЊЕ 2025”
**ОИЕ стратешки
приоритет региона**..... 16

ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА
**Булатовић: Диверсификација
производње из ОИЕ
приоритет развоја ЕПЦГ** 20

**Мрваљевић: Ускоро
тендер за bess системе** 21

**ЕПЦГ и ЕБРД:
Наставак успјешне сарадње**..... 21

СА РАДНИЦИМА ХЕ ПИВА
**Снага хидроелектране
лежи у људима** 22

РЕПОРТАЖА
**Истамбул: град којег до краја
никад не можеш упознати (I дио)**

41

МИОДРАГ - МИКИ ПАНТИЋ, СТРУЧНО
ЛИЦЕ ЗА ЗАШТИТУ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ
Живот пише романе

28

31

У ПОСЈЕТИ ОЈ КОЛАШИН
**Љубазност олакшава
свакодневницу**..... 24

ПРЕСЕЉЕНА ДИРЕКЦИЈА ЗА ОБНОВЉИВЕ ИЗВОРЕ
ЕНЕРГИЈЕ У ПРОСТОРИЈЕ КОМПЛЕКСА ЖЕЉЕЗАРЕ
Жељезарино ново рухо..... 26

АКЦИЈА ДОБРОВОЉНОГ
ДАВАЊА КРВИ У ПЛУЖИНАМА
Више од хуманог чина 34

Интернет 35

**Енергетски скаути ЕПЦГ
на међународној сцени** 40

оБОЈАНа страна\Мудре мисли 44

Наградна игра..... 45

Препоруке..... 47

ИЗВРШНИ РУКОВОДИЛАЦ ДИРЕКЦИЈЕ ЗА
ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ ПРЕДРАГ КРИВОКАПИЋ
**Потребно је стално усавршавати
знања запослених**

8

У СУСРЕТ 49-ОЈ ГОДИНИ ХЕ „ПИВА“

Инвестиције кључ рекордне производње

Планирање производње диктирано тржишним условима, давање системских услуга значајно доприноси укупном енергетском и финансијском билансу ЕПЦГ, каже за лист Никола Даковић, руководилац Подружнице ХЕ Пива

Марија Вукотић

ХЕ Пива 49.годишњицу постојања и успешног рада дочекује у знаку добрих производних резултата, остварених у прошлој години али и у доброј погонској спремности. Подаци показују да ова велика хидроелектрана акумулационог типа је у 2024. години испунила план, агрегати су произвели 750 GWh електричне енергије. Закључно са фебруаром 2025 године произведено је 98,724GWh, од планираних 151 GWh, што значи да у прва два мјесеца је испуњено 65% плана. Са другим мјесецем у овој години у језеру хидроелектране је акумулирано је 88,7GWh, што је за 24,3GWh мање од планираног.

Руководилац Подружнице-ХЕ Пива Никола Даковић, за лист Електропривреда каже да је задовољан и постигнутим на текућем и инвестиционом одржавању те радovima на модернизацији тог енергетског објекта.

Пројекти модернизације хидроелектране званично су почели 2009. године, кроз више уговора/фаза са иностраним компанијама. Завршени су 2024. године. Овим пројектима је значајно повећана поузданост рада свих производних агрегата, напојне и помоћне опреме. Кроз пројекте омогућено је да ХЕ“Пива” пружа системске услуге оператору преносног система, што представља додатну компоненту услуга које може да пружа ЕПЦГ, истиче руководилац ове Подружнице.

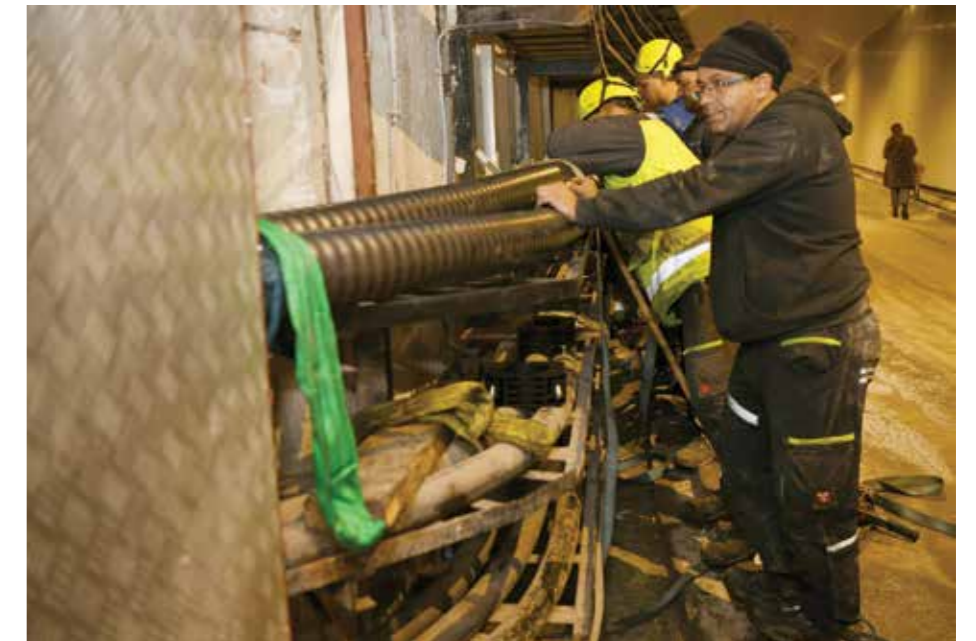
Тренутно у хидроелектрани се изводе радови по Уговору за замјену блок трансформатора и припадајућих ВН каблова на агрегату А1. Уговор је склопљен са Кинеским конзорцијумом за испоруку и монтажу опреме. Поред поменутог трансформатора, у 2023. години извршили смо ремонт блок трансформатора на агрегату А2, који је обухватао замјену комплетних активних дјелова трансформатора.

-То значи да имамо два нова трансформатора за будући експлатациони период. У будућем периоду извршићемо замјену или репарацију трансформатора на агрегату додаје Даковић.

-У наредном периоду очекују нас многе инвестиције-замјена система за гашење пожара генератора, довршетак пројекта вентилације електране и против-пожарне заштите, радови на помоћним објектима за магацински

Никола Даковић

Радови у ХЕ Пива

простор, изради студија за Мратињско клизиште.

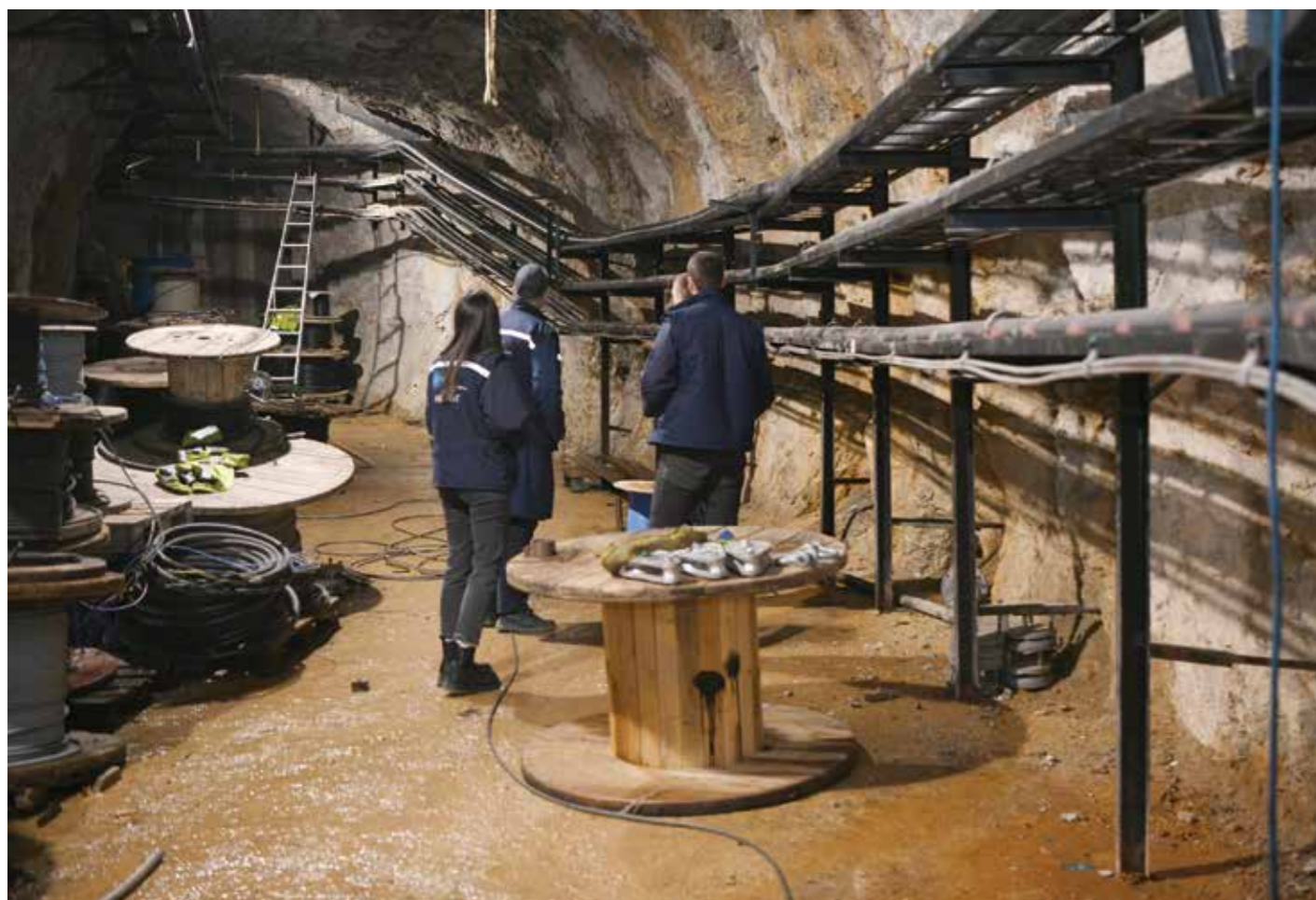
Хидроелектрана “Пива” је прибранска електрана, која акумулацију воде Пивског језера, формираног изградњом бране, претвара у вршну енергију. До пуне пројектоване снаге агрегати у хидроелектрани долазе за шест минута, подсећа Даковић. Планирање производње диктирано тржишним условима, давање системских услуга значајно доприноси укупном енергетском и финансијском билансу ЕПЦГ.

У хидроелектрани “Пива” тренутно је запослено 96 радника на неодређено вријеме, подјељено у два сектора: Сектор за експлоатацију и Сектор за одржавање и радове. Смјенски рад организован је кроз пет смјена са пет извршилаца.

Сектор за одржавање и радове чине: Служба за електро радове, Служба за машинске радове, Служба за грађевинске и геолошке радове, Служба за мониторинг и технички систем управљања.

Систематизацијом радних мјеста, која је тренутно актуелна у нашој ком-

Први киловати ХЕ Пива потекли су у електроенергетски систем 28.марта 1976. године. Од почетка рада до данас ово грандиозно постројење произвело је 36.735,099 MWh. Подаци говоре да рекордна година, за сада, била је 2010. године када је произвела 1,285,799MWh, док је најбоља мјесечна производња била исте године у децембру када је потекло 230.719MWh. Дневна максимална производња у хидроелектрани остварена је 2013.године када је произвела 8.246MWh што говори о значају овог објекта за електроенергетски систем у цјелини.

Почели радови по Уговору за замјену блок трансформатора и ВН каблова

Ранијим Уговором са кинеским конзорцијумом предвиђена је замјена блок трансформатора, ВН каблова и кабловског прибора на Агрегату А1 у ХЕ“Пива”. Пријем опреме у фабрикама извођача као и транспорт завршен је прошле године, а агрегат је ван погона од 28.02.2025. године, када су почели радови на градилишту којим је предвиђено -демонтажа постојећег трансформатора и постојећих каблова са припадајућом опремом, АКЗ заштита регала на траси полагања кабла, полагање нових каблова, монтажа новог блок трансформатора, кабловке опреме као и уземљивача кабловске главе, монтажа и повезивање опреме за заштиту и мониторинг трансформатора. Предвиђена су завршна испитивање блок трансформатора и каблова након завршене монтаже као и повезивања опреме.

Све активности на градилишту изводе се са у складу са достављеним динамичким планом од стране извођача.

Планом је предвиђено да се радови на заврше до 30.04.2025. године када ће агрегат бити спреман за производњу електричне енергије. Пуштањем у рад овог трансформатора повећаће се поузданост рада агрегата А1, а како је Даковић казао добиће се још један трансформатор у резерви.

панији, предвиђен је довољан број радника да би се електраном могло управљати и погони успјешно одржавали.

Старосна структура смјенских радника је доста велика, па у на-

редном периоду планирамо пријем радника машинске и електро струке, како би обезбједили адекватну замјену радника из Сектора за експлоатацију, који одлазе у пензију, каже Даковић.

ОБАВЕЗЕ СЕ ИСПУЊАВАЈУ!

Електропривреда Црне Горе ће у наредном периоду извршити обавезе према општини Плујине по основу изградње хидроелектране. У 2024. години потписан је ревидовани уговор са општином гдје су редефинисане све обавезе и утврђени рокови за реализацију истих.

Већина уговорних обавеза је покренута кроз терндерске процедуре, евалуација је завршена, тако да се очекује потписивање уговора за најзначајније инфраструктурне пројекте у општини: II фаза кружне саобраћајнице, израда идејног пројекта за пречишћавач и колектор отпадних вода, набавка опреме за мобилно дробилишно постројење, напомиње први човјек ХЕ “Пива”.

Осим стандардних активности на одржавању опреме, спровеђењу тендерских процедура и реализацији уговора који су планом предвиђени, посебну пажњу ове и следеће године посветићемо организацији великог јубилеја - 50 година од изградње и пуштања у рад ХЕ“Пива”.

ИЗВРШНИ РУКОВОДИЛАЦ
ДИРЕКЦИЈЕ ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ ПРЕДРАГ КРИВОКАПИЋ

Потребно је стално усавршавати знања запослених

Расписивање Огласа за рјешавање стамбених потреба запослених те наставак обука и усавршавања колега, само су дио широке лепезе одговорности ове Дирекције

Татјана Кнежевић Перишић

Широк је дијапазон рада Дирекције за људске ресурсе Електропривреде Црне Горе; од послова развоја организације, дефинисања организације и обављања послова у вези заснивања радног односа, распоређивања запослених, престанка радног односа, других права и обавеза из радног односа и вођења кадровске и персоналне евиденције, послова планирања стратегије развоја људских ресурса, обрачуна и контрола обрачуна зарада и других примања, анализирања трендова по питању броја запослених и везаних трошкова, радног времена, планирања свих потреба Друштва са образовањем и обуком запослених, комплетирања стручног усавршавања и образовања запослених, координације послова у вези односа са синдикатом, послова везаних за дисциплинске поступке и поступке рјешавања стамбених питања запослених.

Предраг Кривокапић извршни руководилац Дирекције за људске ресурсе

Поносан на свој тим

Запослени у Дирекцији за људске ресурсе су одговорни и вриједни, и на најбољи могући начин, рјешавају постављене задатке и обавезе. Као њихов руководилац, поносан сам на њих, на њихову посвећеност послу, на одговорност коју показују код постављених задатака, и на тимски дух, којег смо развили и без кога овакав посао не би могао бити обављан, поручује Предраг Кривокапић.

се истиче да је рад Дирекције организован кроз Сектор за људске ресурсе и организацију те Сектор за обрачун зарада и других примања и контролу обрачуна. У оквиру првог сектора налазе се Служба за развој организације и извјештавање и Служба за радне односе и управљање људским ресурсима.

Једна од најважнијих активности рада наше Дирекције одвија се управо сада. Наиме, извршено је расписивање Огласа за рјешавање стамбених потреба запослених, додјелом кредита за куповину, односно изградњу стана или породичне стамбене зграде за 2024.годину. Очекујемо да ће, у текућем поступку расподјеле стамбених средстава, значајан број наших колега добити стамбени кредит. Напомињем да је прошле године 45 запослених ријешило стамбено питање, подјећа Кривокапић.

Иначе, динамика рјешавања стамбених потреба запослених, већ годинама је на стандардно добром нивоу, у складу са одредбама Правилника. Немамо спорова из ове области и очекујемо да ће тако бити и у будуће. Кривокапић

најављује и доношење новог Колективног уговора:

Имајући у виду да је важећи Колективни уговор ЕПЦГ донијет почетком 2017.године, те да је исти, у међувремену, претрпио више значајних измјена и допуна, као и околности да је дошло до измјене/доношења једног броја прописа који су везани за овај акт, извршни директор Иван Булатовић је формирао комисију, коју чине представници послодавца и колеге из репрезентативне синдикалне организације, која би, у наредном периоду, требала да изради и усагласи нови приједлог текста КУ ЕПЦГ.

Кривокапић истиче такође да је једна од активности којом се бави Дирекција за људске ресурсе, управљање, дефинисање и планирање свих потреба Друштва на начин да се радне вјештине и способности запослених унапређују кроз одговарајуће обуке.

-Комплетност запослених за пословне процесе се обезбјеђује сталним усавршавањем запослених на свим нивоима. Усавршавање запослених се обавља у складу са интерном процедуром LJR.PR01, а може се спроводити ангажовањем екстерних специјализованих организације (екстерно) и коришћењем сопствених кадровских и техничких ресурса (интерно), каже Кривокапић.

Циљ је, свакако, развијање способности запослених за квалитетно обављање послова у Друштву, што подразумева унапређење теоријских

Услови за добијање стамбеног кредита по Огласу

Према Правилнику о рјешавању стамбених потреба запослених и Плана издвајања укупних средстава за рјешавање стамбених потреба запослених, потребно је:

- да запослени имају 10 година радног стажа у Друштву, а који немају, на одговарајући начин, ријешену стамбену потребу
- да запослени, до дана расписивања Огласа, није рјешавао стамбено питање код неког другог послодавца, као ни његов брачни друг; ако јесте, мора доставити одговарајућу документацију са износом додијељених средстава
- уз пријаву, запослени мора доставити податке о члановима кућне заједнице, коју чине, уз брачног друга, малолетна дјеца и дјеца која се школују до 26.године старости, док се пунолетна дјеца, која се не налазе на редовном школовању, не сматрају члановима породичног домаћинства, у смислу овог Правилника.

знања и практичних вјештина, коришћење нових рачунарских софтвера као и осталих области које су битне за учинак запослених, њихову заштиту и здравље на раду, заштите животне средине итд. Обуке се могу спроводити у функцији полагања стручних испита, кроз предавања, презентације, радионице, семинаре, појашњава Кривокапић.

Сам План обуке и усавршавања запослених за сваку годину се израђује на основу приједлога исказаних потреба из свих дјелова Друштва. Кривокапић наводи да је прошле године било планирано 250.000 еура за ове намјене, а исти износ је предвиђен и за ову годину. Трошкови обука и усавршавања дефинисани усвојеним планом, морају бити усклађени са буџетом ЕПЦГ за предметну годину. На крају и позив запосленима да искористе могућности које им омогућава ЕПЦГ, како би своје вјештине и знања унаприједили и инкорпорирани у посао који обављају у нашој Компанији, закључује Кривокапић.

Изабрани руководиоци ФЦ Производња, ТЕ Пљевља, ДОИЕ и ДПП

Миро Врачар

Жарко Ћађић

Одлуком Одбора директора, **Миро Врачар**, дипломирани економиста, нови је руководилац ФЦ Производња. Врачар је обављао низ значајних функција у Компанији, од руководиоца Службе за обезбјеђење финансијских средстава, Службе за платни промет и финансијску оперативу, Сектора за планирање и анализу, Сектора за планирање, контролу и извјештавање, Сектора за планирање и извјештавање, преко Специјалисте за економско-финансијске анализе у ФЦ Производња, до Главног финансијског директора и помоћника Извршног директора за финансије. Члан је Надзорног одбора Прве банке и Управног одбора ФК Сутјеска. Завршио је Економски факултет у Подгорици, говори руски језик, ожењен и отац двије кћерке. Координирао је радом и учествовао као члан у бројним стручним радним групама и тимовима, а посједује лиценце: пројекције, контролинга и имс-а.

Нови руководилац подружнице ТЕ Пљевља је **Жарко Ћађић**, инжењер електротехнике, смјер аутоматизација. Ћађић је радио као Специјалиста за електро послове у ФЦ Производња ТЕ Пљевља – Сектор за одржавање и радове, био је Главни инжењер за електро послове у Дирекцији за развој и инжењеринг ЕПЦГ Никшић, Водећи инжењер за електро енергетску опрему у ТЕ “Пљевља”, а дио радног вијека провео је на мјесту шефа електро одржавања у Комбинату “Велимир Јакић” – Пљевља. Завршио је електротехнику на Универзитету у Крагујевцу, те специјализирао аутоматика на Техничком факултету у Чачку.

Руководилац Дирекције за ОИЕ је **Бојан Ђордан**, доскорашњи Извршни руководилац ФЦ “Производња”. Ђордан је завршио Електротехнички факултет у Подгорици и на Мастер студијама је истог факултета, на одсјеку енергетика и аутоматика. Посједује

Бојан Ђордан

Владимир Савовић

Лиценце одговорног инжењера за израду техничке документације и одговорног инжењера за извођење радова, са положеним стручним испитом за заштиту на раду. Обављао је послове Специјалисте за специјалне сервисе и тренинг групе у “Црногорском Телекому”, Пројектанта електро инсталација у доо Монтер, Инжењера за заштиту на раду у “Институту за црну метлургију”, био је Главни инжењер за ротационе машине и регулацију напона, допунско је био ангажован на радовима, одржавању и испитивањима електро опреме МХЕ које су у саставу доо “Zeta Energy” Даниловград, мале хидроелектране “Глава Зете” и “Слап Зете”, радио у Сектору за одржавање и радове ЕПЦГ, Служби електро радова те руководио ФЦ Производња. Члан је Инжењерске коморе Црне Горе, Асоцијације менаџера Црне Горе те више радних група и радних тијела, везаних за Праведну транзицију. Говори енглески језик, високог С1 нивоа, те користи рачунарске програме MS Office, Ауто Cad, MathLab i Simatic Step 7.

Нови руководилац Дирекције за правне послове је правник **Владимир Савовић**. Приправнички стаж је обавио у Основном суду у Никшићу, гдје је радио и као савјетник, потом је био Замјеник основног државног тужиоца у Улцињу, портпарол тог суда, те Државни тужилац и Руководилац ОДТ Улцињ. Од 2023. године је Руководилац Сектора за правну праксу и подршку у ЕПЦГ.

Савовић је Правни факултет завршио у Подгорици, гдје је положио и правосудни испит. Полазник је више семинара, обука, конференција из области правних наука, људских права и права ЕУ, а објавио је, како наводи у биографији, стручне радове “Алтернативни начини рјешавања кривичних поступака” (коаутор са тужиоцем Армином Селмановићем), са округлог стола у Москви, у организацији Генералног тужилаштва Руске Федерације 2014. године, те „Институт одложеног гоњења”, објављен у Билтену државног тужилаштва Црне Горе, 2019. године. Завршио је и специјалистичку обуку за тужиоце за малољетнике, за помоћне послове у рачуноводству, за управљање предметима међународне правне помоћи-Лурис те низ базичних обука из домена односа са јавношћу.

Т.К.П.

УОЧИ ЗАСТОЈА ТЕ ПЉЕВЉА ЗБОГ ЗАВРШЕТКА ЕКОЛОШКЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ

Велико финале еколошке реконструкције

Уколико застој ТЕ почне по плану, прва синфронизација се очекује средином новембра ове године, каже извршни руководилац Жарко Ђаћић. Радови који ће се изводити, обухватају низ међусобно повезаних пројеката, који захтијевају прецизну координацију и синхронизацију свих активности. Истовремено, активирањем продаје угља за широку потрошњу, Рудник угља ће покушати да оствари што веће приходе и умањи негативан салдо, поручује извршни директор Немања Лаковић

Татјана Кнежевић Перишић

Од краја априла 2022.године, када је, полагањем камена темељца, озваничен почетак еколошке реконструкције ТЕ Пљевља, што је укључивало реализацију осам пројеката, дошли смо до „великог финала“. Наиме, наредни мјесеци би, по плану, требали омогућити повезивање новоизграђених објеката са „постојећим“ дјеловима постројења, уз претходно одрађен редовни годишњи ремонт. За такав подухват, ТЕ Пљевља мора бити ван мреже 7,5 мјесеци, како би се ускладила са важећим еколошким стандардима, смањила емисија штетних гасова и омогућила ефикаснију и одрживију производњу електричне енергије у будућности. Радови који ће се изводити у периоду застоја, обухватају низ међусобно повезаних пројеката, који захтијевају прецизну координацију и синхронизацију свих активности, каже извршни руководилац подружнице **Жарко Ђаћић**.

Најважнији пројекат ове реконструкције је завршетак изградње постројења, започетих крајем априла 2022. године и то система за одсумпновање димних гасова, који ће омогућити значајно смањење емисије сумпор-диоксида коришћењем напредних технологија мокрог одсумпновања. Паралелно с тим, реализоваће се и систем денитрификације

димних гасова, који ће омогућити смањење емисије азотних оксида кроз примјену селективне каталитичке редуције, чиме ће емисије бити доведене у законске оквире. Такође, биће изведена реконструкција система транспорта пепела и шљаке, чиме ће се унаприједити радни процеси и смањити негативан утицај на животну околину, прецизира Ђаћић. Додаје да је у склопу модернизације предвиђена реконструкција помоћне котларнице, изградња новог расхладног торња, компресорског постројења, као и топлотне подстанца за потребе топлификације града. Посебна пажња биће посвећена новим постројењима за третман и прераду отпадних вода, чиме ће се унаприједити управљање индустријским и технолошким водама, смањујући њихов негативан утицај на животну средину.

Други важан пројекат, односи се на адаптацију котловског постројења,

гдје ће се замијенити постојећи економајзер, загријач ваздуха и уградити катализатор у склопу новог система за уклањање азотних оксида, а тиме и оптимизовати енергетска ефикасност самог котла. Нови руководилац ТЕ Пљевља нема дилеме, нити страха пред великим изазовом који их очекује:

–Имам 34 година радног искуства, а годинама сам радио и у Дирекцији за развој и инжењеринг ЕПЦГ, тако да сам „повезао“ радове одржавања свих нивоа, преко израде, ревизије, тендерске процедуре за Блок 2 ТЕ, био дио приче око депоније пепела и шљаке на Маљевцу, раније пројекта депоније у Шуманима, а „прошао“ сам и прву еколошку реконструкцију још 2009-2010.године; могу вам рећи да је тада то био огроман изазов, јер смо мијењали комплетно електрофилтерско постројење, систем контроле и управљања, систем побуде генератора,

„**ТЕ Пљевља мора бити ван мреже око осам мјесеци, како би се ускладили са важећим еколошким стандардима, смањили емисију штетних гасова и омогућили ефикаснију и одрживију производњу електричне енергије у будућности**“

Жарко Ђаћић

ра, са уградњом генераторских прекидача те разводе 6 и 0,4 kV. Стално сам са колегама и сматрам да смо способни заједно да ријешимо ове пројекте, категоричан је Ђаћић.

Не спори да је одговорност велика али каже да је спреман да буде на челу овог изузетно значајног објекта наше Компаније. Задовољан је што је већина потребних уговора потписана, обзиром да су тендери расписани на вријеме и очекује долазак радне снаге изабраних извођача радова.

Како ће се током застоја одвијати и радови редовног годишњег ремонта, Ђаћић је већ тражио од шефова одржавања и служби, планове ремонта, са прецизним информацијама шта се и на којим сегментима ради, са планом ангажовања наших запослених.

–Такође је битно да систематизацију урадимо како треба, јер, након ње, слиједи обука запослених и новозапослених; ту су нова постројења, нови начин рада и људи морају бити спремни. Требаће нам нових, изузетно стручних кадрова, тако да се и то све мора одрадити до 15.новембра, када очекујем и прву синфронизацију ТЕ, каже он.

Ту је и увођење новог SCADA система за нова постројења одсумпновања и денитрификације, као и изградња и пробијање пута до депоније Маљевац, дакле, посла „преко главе“ у мјесецима што слиједи. Ђаћић истиче важност и трећег пројекта, којим ће бити обухваћени радови на замјени унутрашњих облога димњака, што је неопходно због смањења температуре димних гасова који ће, након проласка кроз систем одсумпновања у апсорберу, имати температуру од око 60С, у односу на досадашњих 140-150С.

–Ова промјена температуре димних гасова захтијева прилагођавање унутрашњих облога димњака, како би се спријечило орошавања, које би могло довести до убрзане деградације конструкције и смањења њеног радног вијека, појашњава Ђаћић. Додаје како ће сви нови системи, који се буду имплементирали, бити повезани са постојећим постројењима путем интегрисаних интерфејса, чиме ће се осигурати њихов несметан рад у оквиру цјелокупног система Термоелектране.

Ђаћић је сагласан да ће, због комплексности свих радова, бити неоп-

ходна прецизна координација између свих учесника у пројекту, како би се осигурало ефикасно извођење планираних активности. У том смислу, посебна пажња ће бити посвећена динамици извођења радова, поштовању сигурносних мјера и заштити на раду, као и дисциплини и поштовању радних процедура.Указује и то да је, паралелно са реализацијом пројеката еколошке реконструкције, неопходно осигурати све потребне услове за несметан старт и стабилан рад нових система за одсумпновање и денитрификацију, прије свега благовремено планирање, набавка и обезбјеђење неопходних количина потребних реагенаса (кречњак, уреа) неопходних за рад нових постројења. Њихова доступност мора бити осигурана кроз дугорочни уговор са поузданим добављачима, уз паралелно успостављање добре логистике за складиштење и транспорт унутар постројења.

По завршетку ових пројеката, Термоелектрана ће постати модерно постројење које ће наставити производњу електричне енергије, уз знатно смањен утицај на животну средину, закључује први човјек ТЕ Пљевља.

Немања Лаковић

РУДНИК УГЉА: ИЗМЈЕШТАЊЕ КОРИТА ЂЕХОТИНЕ И БИТКА ЗА ПРИХОДЕ

А услов за даљи стабилан рад Рудника угља је управо успјешан завршетак еколошке реконструкције, каже извршни директор **Немања Лаковић**, оцјењујући ову годину, као најтежу и најизазовнију за енергетски сектор Црне Горе.

Застој у раду Рудника ће, за посљедицу имати око 48 милиона еура мање на приходној страни; стога се трудимо да, током застоја ТЕ, обезбиједимо стабилно финансирање РУП-а активитањем продаје угља за широку потрошњу, са минималним уговореним количинама од 200.000 т:

–Покушаћемо да остваримо што веће приходе и са осталим трећим странама на тржишту и да умањимо негативан салдо. Са ЕПЦГ ћемо потписати уговор о четворогодишњој продаји угља, којим ће се омогућити авансно повлачење средстава у периоду ремонта, који ће бити довољни за стабилно пословање. Авансно наплаћивање средстава покушаћемо да смањимо на најмањи могући ниво, а надамо се да ћемо недостајућа сред-

ства надокнадити реализацијом недавно представљеног Плана праведне транзиције, кроз пословну трансформацију. Такође овај период користит ћемо за повећање откривке, тј припему терена за лакши ископ угља, тако да је планирано да у овој години откривка буде рекордна у износу од 8 милиона м³ чврсте масе, каже Лаковић.

Додаје да је у току ремонт асфалтне базе, коју су, крајем прошле године, закупили на 14 мјесеци од „Вектре Јакић“ у стечају. По завршетку ремонта, асфалтна база биће спремна да покрије

Застој у раду Рудника угља ће, за посљедицу, имати око 48 милиона еура мање на приходној страни

потребе за асфалтом у овој грађевинској сезони на територији општине Пљевља. У току су и припремни радови за покретање погона за производњу Личне заштитне опреме, након чега почиње процес обуке и покретање производње. Лаковић објашњава да Рудник угља, на годишњем нивоу, издваја за заштитну опрему око 800.000 еура, те да ће, интерном производњом, обезбиједити уштеду за компанију и сачувати радна мјеста.

–Примарна производња биће усмјерена за потребе наше компаније, а у плану је и проширење тржишта. Грађевинска служба, поред радова које изводи на пројекту измјештања корита ријеке Ђехотине, учествује и на јавном позиву са Еко фондом, а упослена је и кроз пројекте са ЕПЦГ. У преговорима смо и о осталим пословима које поменуто група може да изводи, како би остварили план да грађевинску групу развијемо до нивоа једне од најразвијенијих грађевинских фирми у Црној Гори, прецизира Лаковић.

А када је у питању измјештање корита ријеке Ђехотине, додаје да је Тендерска комисија РУП-а, у складу са тендерским правилима, изабрала Конзорцијум HSV Предузеће за хидроградњу и нискоградњу и високоградњу ДОО Власотинце, Привредно друштво Opticus inг Београд - Раковица и Привредно друштво за пројектовање инжињеринг и извођење радова Колубара доо Мионица за реализацију овог Пројекта, вриједног 16,2 милиона еура, без ПДВ-а.

Пројекат је, иначе, подијељен у три фазе, а тендером је предвиђено да компанија, која буде уведена у посао, обави између осталог, инжењерске и грађевинске радове, изградњу мостова и саобраћајница, цјевовода, конструкција, комуникацијских и енергетских водова, хидрограђевинских водова, ријечних зидова и водних путева те осталих послова дефинисаних тендерском документацијом. Рудник угља је, током прошле године, у циљу смањења трошкова пројекта, самостално и успјешно извео радове у вриједности од 2,96 милиона еура.

Лаковић такође каже како су кренули у реконструкцију служби, појачали оперативност механизације, смањили број кварова и да раде „све што могу да рационализују пословање, без мијењања трошкова за зараде“.

Удруженим снагама за дигиталну будућност

Три кључне електроенергетске компаније Црне Горе – Електропривреда Црне Горе (ЕПЦГ), Црногорски електродистрибутивни систем (ЦЕДИС) и Црногорски електропреносни систем (ЦГЕС) – потписале су данас Писмо о намјерама којим озваничавају почетак стратешке сарадње на пројекту изградње Консолидованог Дата Центра (КДЦ). Ова иницијатива представља значајан корак ка дигиталној трансформацији црногорског електроенергетског система и

стварању савременог информационог чворишта.

Овим партнерством ЕПЦГ, ЦЕДИС и ЦГЕС заједнички улажу ресурсе и знање како би креирали технолошки напредан систем за управљање подацима и дигиталним услугама. Консолидовани Дата Центар биће смјештен у индустријском комплексу Жељезаре Никшић, у просторима који су већ одређени за ову сврху. Поред примарне улоге у модернизацији електроенергетских компанија, раз-

ЕПЦГ гради, Плужине напредују

Електропривреда Црне Горе (ЕПЦГ) потписала је четири кључна уговора који ће значајно унаприједити саобраћајну инфраструктуру и модернизовати радне процесе у општини Плужине, потврђујући своју посвећеност развоју локалних заједница и учвршћујући позицију компаније као лидера у енергетској и индустријској трансформацији Црне Горе.

Највећи инфраструктурни пројекат је друга фаза изградње кружне саобраћајнице у насељу Плужине, чиме ће се додатно побољшати саобраћајна повезаност и функционалност овог дијела општине. Поред тога, ЕПЦГ улаже и у набавку модерног дробиличног постројења, хидрауличног багера гусјеничара, камиона кипера и нисконосеће приколице.

Укупна вриједност ове инвестиције износи 9,48 милиона еура, а читав пројекат реализује се у оквиру испуњавања обавеза које је ЕПЦГ преузела још

приликом изградње Хидроелектране Пива 1976. године. Ове обавезе односе се на инфраструктурно опремање и унапређење подручја захваћеног изградњом овог капиталног енергетског објекта, а данашњим активностима

матра се и могућност комерцијалне употребе капацитета КДЦ-а за потребе других институција и компанија.

Извршни директор ЕПЦГ Иван Булатовић казао је да овај пројекат потврђује заједничку визију и одлучност да се Црна Гора позиционира као технолошки напредна земља.

“Консолидовани Дата Центар није само инфраструктурни пројекат – он је темељ дигиталне трансформације која ће омогућити прецизнију анализу података, већу ефикасност у доношењу одлука и сигурнији електроенергетски систем. Наш циљ је да ЕПЦГ, заједно са партнерима из ЦЕДИС-а и ЦГЕС-а, створи систем који је спреман за изазове будућности. Дигитализација је незаобилазан корак у модернизацији сектора, а КДЦ је кључни сегмент тог процеса”, поручио је Булатовић.

Потписнице су већ покренуле прве активности – припрему студије изводљивости која ће дефинисати техничке и економске параметре пројекта. На основу њених резултата биће усвојен посебан Споразум којим ће се прецизирати наредни кораци у реализацији КДЦ-а.

ЕПЦГ, ЦЕДИС и ЦГЕС настављају са стратешким инвестицијама у модернизацију црногорске енергетике – за стабилнији, сигурнији и дигитално напреднији електроенергетски систем!

ЕПЦГ их коначно приводи крају.

Извршни директор ЕПЦГ, Иван Булатовић, поручио је:

“Свака од ових инвестиција за нас представља корак напријед – не само у развоју Плужина, већ и у јачању цијеле Црне Горе. Наша мисија је јасна – да улажемо тамо гдје стварамо вриједност и производимо енергију, да подижемо стандарде и да остављамо трајне вриједности локалним заједницама. Само овако можемо осигурати енергетски стабилну и економски просперитетну Црну Гору.”

Електропривреда Црне Горе наставља са стратешким инвестицијама у општини Плужине, са јасним циљем да, кроз одговорно управљање ресурсима, допринесе равномјерном развоју и унапређењу квалитета живота у свим срединама у којима послује.

Електропривреда Црне Горе улаже значајне ресурсе у обновљиве изворе енергије и налази се у највећем инвестиционом циклусу од свог оснивања

Милутин Ђукановић

ШЕСТИ САМИТ ЕНЕРГЕТИКЕ “СЕТ ТРЕБИЊЕ 2025”

ОИЕ стратешки приоритет региона

Шести Самит енергетике “СЕТ Требиње 2025” одржан је од 19. до 21.марта у сали Културног центра у Требињу. У три радна дана, на једној пленарној сесији и шест панел дискусија разговарано је и дискутовало се о најзначајнијим темама у области енергетике у региону. Самит је окупио готово 1000 учесника

Миодраг Вуковић

Декарбонизација, изазови инвестирања у обновљиве изворе енергије, праведна транзиција енергетског сектора, изазови инвестирања у обновљиве изворе енергије и поузданост преносне мреже биле су неке од бројних тема овог водећег регионалног скупа из области енергетике, који је одржан у Требињу.

Након свечаног отварања, на првој пленарној сесији пажња је фокусирана на феномен климатских промјена и нове изазове који се због тога постављају пред енергетски сектор. Одржано је и шест панел-дискусија, а

прва од њих тематски је била посвећена праведној транзицији енергетског сектора.

Технолошка рјешења AI у циљу стабилности електроенергетског система била је тема са којом је почео други дан Самита. Истог дана, еминентни стручњаци из региона разговарали су и о јачању и проширењу преносне мреже, са циљем постизања њене поузданости.

Прошлогодишњи енергетски “blackout”, када је 21. јуна без електричне енергије остао велики број становника у четири државе, показао је рањивост преносне мреже на коју се тренутно ослањају земље Западног

Балкана. Зато је овај проблем био незаобилазна тема на СЕТ-у. У фокусу шестог СЕТ-а били су и Преговори и управљање ризицима.

Трећег дана Самита расправљало се о најактуелнијим темама из енергетике. Учесници Самита имали су прилику да чују све новине о технологијама за ефикасно складиштење енергије, за подршку стабилности мреже и интеграције ОИЕ. Декарбонизација привредних друштава – будући утицај шема Европске уније за трговање емисијама и механизмима за контролу угљеника једна од битнијих тема овог Самита, која је изазвала велику пажњу учесника скупа.

Завршни панел Самита енергетике Требиње посветио је пажњу изазовима инвестирања у обновљиве изворе енергије, те административним баријерама у овој области енергетике и њиховом успјешном отклањању.

Директор СЕТ-а Александар Бранковић казао је да су теме самите, као и ранијих година, биле пажљиво изабране.

Увијек имамо теме попут енергетске транзиције, која мора да се протеже све до неке 2030. или 2040. године. Имали смо и тему климатских промјена и испада електроенергетског система који се десио прошле године, али наравно и теме о трговини електричном енергијом, као и о интеграцији обновљивих извора енергије у електроенергетски систем.

На крају крајева, то и јесу главне теме због којих се овакве конференције догађају и одржавају – истакао је Бранковић.

Највећа стручна научна конференција у региону “Самит енергетике у Требињу” ове године окупила је готово 1000 учесника.

На завршној конференцији за штампу презентовани су закључци самита. Истакнуто је да се морају тражити рјешења која ће ублажити климатске промјене, зауставити пораст емисије

Иван Булатовић на панелу

CO2 и омогућити постепена декарбонизација уз повећање учешћа обновљивих извора енергије. Као битан закључак скупа наведена је и неопход-

ност стварања услова за складиштења енергије у националном и регионалном контексту. Констатовано је да је скуп испунио очекивања.

Детаљ са отварања

Ђукановић: Политика „Производи гдје трошиш“ побједник зелене транзиције

На Самиту енергетике „СЕТ Требиње 2025“ на првој панел дискусији „Праведна транзиција енергетског сектора – гдје смо и како даље?“, испред наше компаније учествовао је председник Одбора директора ЕПЦГ Милутин Ђукановић.

Ђукановић је на почетку свог излагања нагласио да је политика „производи гдје трошиш“ побједник зелене транзиције.

Он је нагласио да технолошки напредак у области соларне енергије и батеријских система доноси значајне бенефите, уз напомену да ће се количина добијене енергије са једног квадратног метра у наредним деценијама значајно повећавати.

Говорећи о тренутном стању, председник је истакао да је приликом презимања руковођења Електропривредом капацитет соларних електрана био недефинисан. „Окупили смо пет инжењера и добили пет различитих мишљења о прикључењу соларних електрана. Сада имамо јасну стратегију и преносни капацитети више нису проблем“, рекао је он.

Други кључни правац пословне политике је коришћење хидроенергетске инфраструктуре за прикључење соларних електрана. „Не смијемо

потрошити кап воде за производњу електричне енергије када имамо сунце“, наглашава председник. Трећи приоритет јесте снажан развој батеријских система, при чему је најавио да ће 26. марта на сједници Одбора директора бити усвојен елаборат и расписан јавни позив за набавку четири велика батеријска система укупне снаге 120 MWh.

„А вјетропаркови Крново и Гвозд додатно ће ојачати наш енергетски сектор“, истакао је председник.

Он је нагласио да су радови на вјетропарку Гвозд од 55 MW у поодмаклој фази, те да се очекује испорука вјетрогенератора у септембру. „Ако све буде текло по плану, пробни рад ћемо започети до краја године. Истовремено настављамо са реализацијом вјетропарка Гвозд 2 и великих соларних електрана“, додао је он.

Председник је изразио задовољство чињеницом да Црна Гора већ има готове урбанистичко-техничке услове за више од 350 MW соларних електрана, посебно у околини Никшића.

„Развијамо пројекте хидроелектране Крушево са француском компанијом ЕДФ, а у сарадњи са америчким UGTR-ом и Huawei-јем радимо на новим соларним постројењима“, изјавио је.

Он је нагласио и важност пројекта „Солари 5000+“, који предвиђа инсталацију соларних панела на што више јавних установа и државних институција. „Циљ нам је да омогућимо што већем броју домаћинстава субвенције за инсталацију соларних панела. Захваљујући Еко фонду, који годишње улаже осам милиона еура, већ 3.500 домаћинстава добило је субвенције за соларне панеле“, истакао је председник.

Такође, навео је да се ради и на развоју гасних електрана снаге 400 MW, уз додатна истраживања у области батеријских система. „Државне фирме често наилазе на препреке у виду јавних набавки и бирократије. Док приватна компанија може да купи опрему за 100.000 еура одмах, нама су потребни мјесеци да спроведемо процес набавке“, рекао је.

Председник Електропривреде Црне Горе закључио је да Црна Гора има јасан пут ка енергетској транзицији, али да су потребне законодавне промјене и ефикаснији административни процеси.

„Ако ријешимо регулаторне препреке, наш регион тешко може пронаћи конкурентнији сектор од енергетике“, закључио је он.

Булатовић: У највећем смо инвестиционом циклусу од оснивања ЕПЦГ

На панелу посвећеном технолошким рјешењима вјештачке интелигенције у циљу стабилности електроенергетског система учествовао је извршни директор Електропривреде Црне Горе, Иван Булатовић.

Булатовић је захвалио организаторима на прилици да учествује на панелу и истакао да редовно присуствује оваквим скуповима, оцјењујући их као изузетно корисне. Нагласио је да има детаљан увид у стање преносне мреже Црне Горе, будући да је пет година био извршни директор Преноса, те подсетио на кључне инфраструктурне пројекте који су реализовани у претходном периоду.

Говорећи о интерконекцији с Италијом, Булатовић је саопштио да је до сада постављена једна жила подморског кабла снаге 600 MW, док се у наредном периоду очекује постављање и друге, с обзиром на то да је сва потребна инфраструктура већ изграђена с обје стране. Оцијенио је да се енергетска слика региона значајно промијенила, јер све земље убрзано раде на развоју обновљивих извора енергије у склопу енергетске транзиције и декарбонизације.

Булатовић је додао да Електропривреда Црне Горе улаже значајне ресурсе у обновљиве изворе енергије,

и налази се у највећем инвестиционом циклусу од свог оснивања. Он је нагласио да ће до краја године бити произведени први мегават-сати из вјетроелектране Гвозд у власништву Електропривреде, док се у наредне три године планира прикључење око 200 MW соларних капацитета на преносну мрежу.

Такође, Булатовић је указао на значај хидроелектране Крушево, која се развија у сарадњи с француским партнерима, те подсетио на еколошку реконструкцију термоелектране Пљевља, која ће омогућити њен стабилан рад у наредним годинама. Додао је да је Црна Гора предводник у региону у развоју концепта пројумера, са већ прикључених 70 MW малих соларних система на крововима, а до краја године очекује се повећање на 100 MW.

Коментаришући стање преносне мреже, Булатовић је истакао да проблем недовољне развијености преноса није карактеристичан само за Црну

Гору, већ за цијели регион и Европу, будући да мреже нису биле прилагођене наглом развоју обновљивих извора енергије. Подсетио је да инвеститори у Црној Гори имају могућност да сами изграде прикључке, што је регулисано законским оквиром, а посебно је нагласио да је црногорска мрежа захваљујући ранијим улагањима још из времена Југославије релативно добро развијена.

Булатовић је закључио да су с изградњом кабла према Италији и планираним новим интерконекцијама створени додатни преносни капацитети који омогућавају Црној Гори и цијелом региону бољу повезаност с европским тржиштем електричне енергије. Такође, подсетио је на кључне инфраструктурне пројекте, попут трансбалканског коридора и планираних интерконекција с Албанијом и Босном и Херцеговином, оцјењујући да ће се развој преносне мреже наставити у складу с потребама инвеститора и производње енергије.

Иван Булатовић на панелу

БУЛАТОВИЋ: Диверсификација производње из ОИЕ приоритет развоја ЕПЦГ

Електропривреда Црне Горе посвећена је стратешком развоју обновљивих извора енергије и декарбонизацији енергетског сектора, а овакви догађаји омогућавају размјену искустава и јачање сарадње између државних институција, привредних субјеката и инвеститора, што је кључно за даљи развој и стабилност енергетског Система - изјавио је извршни директор Електропривреде Црне Горе Иван Булатовић, на Трећој међународној конференцији Balkan Solar Summit, која је одржана у Банском двору у Бањалуци.

Конференција је препозната као један од најважнијих енергетских догађаја у региону. Окупила је кључне актере из области обновљиве енергије: стручњаке, пословне лидере, доносиоце одлука и инвеститоре, који разматрају водеће изазове и могућности у области соларне енергије, вјетроенергије и хидроенергије са циљем промоције и развоја одрживих енергетских рјешења у региону. Поред тога, дискутује се и о регулаторним оквирима и политикама које ће омогућити ефикаснију имплементацију пројеката обновљивих извора енергије.

Говорећи на панелу: "Завршени велики енергетски пројекти из ОИЕ у региону-искуства", Булатовић је казао да је диверсификација производње из ОИЕ приоритет развоја ЕПЦГ. Подсјетио је

на најважније енергетске пројекте из области ОИЕ у Црној Гори: „Солари 3000+ 500+“, „Солари 5000+“, ВЕ „Гвозд 1“ и истакао да је у плану и наставак пројекта на Гвозду. Посебно се осврнуо на пројекте Солари.

- Пројекти „Солари 3000+ 500+“ и „Солари 5000+“ представљају кључни корак ка енергетској транзицији Црне Горе, јер грађанима и привреди да постану активни учесници у производњи зелене енергије. Наш циљ је да кроз овај пројекат повећамо енергетску ефикасност, смањимо зависност од фосилних горива и створимо одржив енергетски модел који ће донијети дугорочне бенефите како за грађане, тако и за економију наше земље - казао је Булатовић.

Рекао је да је у току реконструкција двије велике хидроелектране у саставу ЕПЦГ, „Перучица“ и „Пива“ те да се припрема тендер за набавку батеријских система.

- У нашем фокусу је и развој и интеграција батеријских система, који ће омогућити оптимално коришћење произведене енергије и повећати стабилност електроенергетског Система - додао је Булатовић.

Извршни директор ЕПЦГ је истакао и сарадњу са UNDP-ем и изнио идеју о отварању Тренажног центра за обуку стручних кадрова за „зелене послове“.

Очекујемо да ће се у наредном периоду успоставити регионално тржиште помоћних и системских услуга, што ће омогућити ефикаснију интеграцију обновљивих извора енергије, повећати флексибилност и стабилност електроенергетског система те унаприједити сарадњу међу енергетским субјектима у региону. Развој овог тржишта представља кључни корак ка модернизацији електроенергетске инфраструктуре и оптимизацији управљања енергетским ресурсима - изјавио је извршни руководилац Дирекције за развој и инвестиције ЕПЦГ, Иван Мрваљевић на рећој међународној конференцији Balkan Solar Summit, која је одржана у Бањалуци.

Мрваљевић је, учествујући на панелу под називом "Интеграција обновљиве енергије у електроенергетски систем са рјешењима за складиштење-Energy storage system", истакао кључне пројекте и стратешке правце развоја ЕПЦГ у области обновљивих извора енергије.

Говорећи о пројектима, Мрваљевић је посебно нагласио значај примјене

Представници Електропривреде Црне Горе (ЕПЦГ) и Европске банке за обнову и развој (ЕБРД) одржали су састанак на којем су разматрани досадашњи резултати успјешне сарадње, посебно у вези са пројектом вјетроелектране „Гвозд“, као и могућности за даље унапређење партнерства у контексту енергетске транзиције Црне Горе.

Састанку су присуствовали г. Матео Патроне, потпредсједник ЕБРД-а задужен за банкарство, г. Матео Цолангели, регионални директор за Западни Балкан, г. Ремон Закариа, шеф ЕБРД-а у Црној Гори, и г. Данило Раичевић, банкар за енергетику, некретнине и инфраструктуру. У име ЕПЦГ, састанку су присуствовали извршни директор г. Иван Булатовић и извршни руководилац Дирекције за развој и инвестиције г. Иван Мрваљевић.

На састанку је потврђена спремност ЕБРД-а да подржи даљи развој вјетроелектране Гвозд кроз наставак пројекта Гвозд 2, чиме би се значајно повећали капацитети обновљиве енергије у Црној Гори. Такође, разговарало се о продужењу кредитног

Мрваљевић: Ускоро тендер за BESS системе

концепта "производња на мјесту потрошње", који ЕПЦГ реализује кроз пројекте Солари 3000+ и Солари 5000+.

Посебно је истакао важност реконструкције и модернизације хидроелектрана "Перучица" и "Пива", које ЕПЦГ реализује у сарадњи са KfW банком, чиме се осигурава дугорочна стабилност хидроенергетског сектора у Црној Гори.

Као један од кључних развојних праваца, Мрваљевић је најавио скору објаву тендера за BESS системе (системе за складиштење енергије), који ће омогућити боље управљање произведеном енергијом и повећати стабилност мреже.

Поред Ивана Мрваљевића, учешће на панелу су узели Младен Зељко испред Енергетског института Хрвоје Пожар; професор Мустафа Мусић из ЕУ4ENPGY; Обрад Шкрба из службе за стратешко планирање и развој НОС БиХ; Милош Костић директор МТ КОМЕХ те Стипе Водопија директор Вис-Солис Сплит и Синеша Лозо, Global Project and Marketing Development Advisory из Данске.

ЕПЦГ и ЕБРД: Наставак успјешне сарадње

аранжмана за додатних 21 MW инсталиране снаге, чиме би се додатно оснажила енергетска сигурност земље и убрзао процес декарбонизације. Подсјећамо, већ је потписан кредитни аранжман од 82 милиона еура за ВЕ Гвозд, чија је инсталисана снага

54.6 MW.

Поред тога, ЕПЦГ је представила и друге кључне пројекте у области обновљивих извора енергије, укључујући програм Солари 5000+, СЕ Крупац, СЕ Слано, као и батеријске системе складиштења енергије (БЕСС), који

су од стратешког значаја за будућност црногорског енергетског сектора.

"Изузетно цијенимо досадашњу сарадњу са ЕБРД-ом, која је била кључна за реализацију великих енергетских пројеката у Црној Гори. Настављамо да градимо снажно партнерство како бисмо омогућили даљи развој обновљивих извора енергије и убрзали процес зелене транзиције," изјавио је извршни директор ЕПЦГ, Иван Булатовић.

Са састанка ЕБРД и ЕПЦГ

СА РАДНИЦИМА ХЕ ПИВА

Снага хидроелектране лежи у људима

Хидроелектрана Пива није само импозантна грађевина, већ моћан енергетски систем који покрећу људи. Њени радници, од инжењера до техничара, свакодневно раде на одржавању и унапређењу производње, осигуравајући стабилност и сигурност електроенергетског система

Марија Вукотић

Док се облаци надвијају над кањоном, кишне капи непрестано ударају о уске путеве који воде до хидроелектране Пива. Клизави терени, одрони и магла само су неки од изазова с којима се суочавају радници на путу до постројења, као и новинарска екипа која је тог јутра кренула по причу за мартовски број часописа. Па се сјетих реченице једног од возача који је некада био ангажован за превоз радника у ХЕ Пива, овом захтјевном рутом

– Није то обичан посао. Киша и лоши временски услови често отежавају долазак, али знају радници колико је важно да хидроелектрана функционише беспрекорно.

И то је тако! Добри пословни резул-

тати, који се у континуитету постижу, највећим дијелом, заслуга су запослених чија посвећеност, одговорност и стручност гарантују стабилан рад овог хидроенергетског објекта.

Сваки радник хидроелектране Пива носи са собом јединствену причу – причу о изазовима, искуству и поносу што доприноси енергетском систему земље.

Од искусних инжењера до младих техничара, сви они чине нераскидиву мрежу знања и посвећености, захваљујући којој хидроелектрана постиже изванредне резултате.

Драгић Бајовић, специјалиста за производне агрегате у ХЕ „Пива“ каже да његов посао почиње провјером опреме, анализом података и прегледом система, кад уђеш у посао схватиш колико је важан, на почетку прича

Бајовић па каже:

– Највећа награда је све када функционише без проблема.

Током разговора присјећа се првог радног дана у електрани – мирис уља из машина, звук генератора и осећај одговорности.

– Све ми је било ново, али и фасцинантно, прича с осмјехом.

Бајовић је је дио тима који одржава цијели систем у функцији, сваки дан доноси нови изазов. Рад у хидроелектрани је модернизован – сензори и рачунари преузимају многе процесе. Ипак, Бајовић истиче да ништа не може да замијени људски осећај и искуство.

– Машине су прецизне, али кад нешто крене по злу, човек је тај који доноси одлуку.

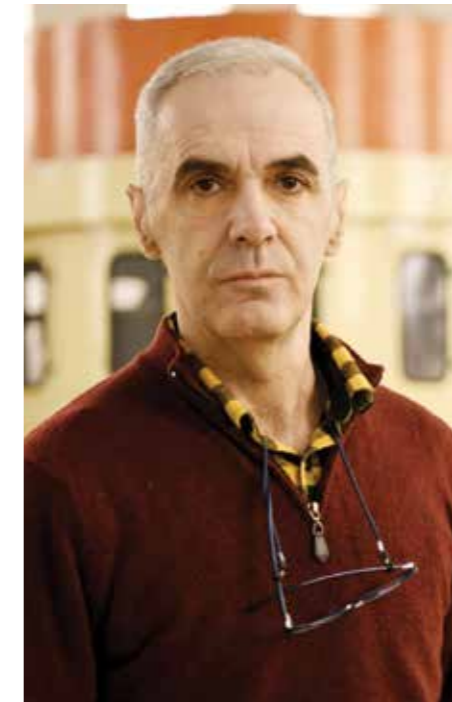
Душица Ђођић, техничарка за обраду података, каже да је у електрани преко 25 година. Посао је често изазован и захтјеван, али имајући у виду да је колектив организован и компактан, сваки задатак се на вријеме и квалитетно заврши.

Жељко Митрић, електричар у смјени са више од 25 година искуства, истиче да је кључ успјеха у прецизности и сталном учењу.

– Радити у хидроелектрани значи разумјети природу и технологију. Сваки дан доноси нови изазов, али и осећај поноса када знамо да доприносимо енергетској стабилности земље. Сама чињеница да је постројење под земљом изазива неки посебан осећај, од самог присуства свјежег ваздуха, вибрације, буке, електричног магнетног поља, па је најмање оптерећење физички рад. У хидроелектрани ради једна уиграна екипа која чак и по звуку знају како све функционише, сва-

Ивана Радовић

Анђелко Радовић

Драгић Бајовић

кодневни је изазов, али смо се на све адаптитрали, каже Митрић.

Млади људи су спремни на учење, данас могу да се лакше прилагођавају, јер је све другачије него прије можда двадесетак година, када је била стара опрема и малтене све је рађено ручно, на шта је посебно поносан додајући и чињеницу да су међусобни односи били много боље, а данас постоји ушушканост, нетолеранција која није добра ни за људе ни за посао, каже Митрић.

С друге стране, млађа генерација,

попут Иване Радовић, инжењерке за машинске послове и опрему, доноси свјеже идеје и иновације. Дигитализација и аутоматизација процеса постају све важније. Наш задатак је да спојимо традиционално знање с модерним технологијама како бисмо повећали ефикасност и сигурност система, каже Ивана.

Почела је прије пар година као правник. Каже да је сваки дан динамичан, са новим радним задацима. Иако се некад деси да дан почне неочекивано, све се ријеши брзо и тимски. По-

штује се хијерархија, и сви функционишу као један тим.

Овом приликом се сјетила својих првих дана у хидроелектрани, постројењу које је комплексно и захтјева знање, па Ивана прича како је тог дана када је дошла на посао видјела да је вода набујала на једну цијев, а на то је гледала као узбуну, док јој шеф није објаснио да је то редовно стање и да нема простора за страх. Тога се сада сјећа са осмјехом, јер радно искуство је веће али и знање.

СИГУРНОСТ И ТИМСКИ РАД НА ПРВОМ МЈЕСТУ

Рад у хидроелектрани захтијева висок ниво одговорности. Анђелко Радовић, председник синдикалне подружнице ХЕ Пива наглашава важност тимске сарадње. Евидентни отежани услови рада – рад под земљом, вјештачко освјетљење, бука, вибрације, високе температуре и многи други услови не спречавају да радници обављају своје задатке професионално и без грешке. Без заједништва и повјерења међу колегама, ниједан систем не би могао функционисати како треба што ће рећи да снага електране није само у мегаватима, већ у људима који је одржавају и унапређују.

Њихове приче су доказ да иза сваке успјешне хидроелектране стоје преданост, знање и љубав према послу.

Жељко Митрић

Душица Ђођић

Колеге из ОЈ Колашин

У ПОСЈЕТИ ОЈ КОЛАШИН

Љубазност олакшава свакодневницу

Запослени у пословници Колашин сервисирају преко шест и по хиљада потрошача. Међусобно поштовање је велико, увијек спремни да помогну једни другима, што је и резултирало добрим процентом наплате, па је прошле година износила преко 101.08%. Са грађевинским бумом, у Колашину је регистровано и преко 300 нових потрошача

Марија Вукотић

Умалој, али прометној колашинској пословници за наплату струје, у Улици Новоотворена ББ, мартовско јутро почело је тихо, са јасном рутином. Све то, тог јутра, нарушила је посјета новинарске екипе, али није изостала срдечност и лијепа гостопримност. Прво што смо примјетили да је ушукана атмос-

фера у пословном окружењу, где је клијент у центру пажње. Иза шалтера, атмосфера је посвећена раду, али без стреса – свако зна своју улогу и значај лијепог разговора са потрошачима. То потврђује и Зоран Ивановић, оператер за односе са купцима у ОЈ Снабдијевање Колашин који каже да је посао са људима био и остао специфичан. Како каже најважније је бити стрпљив, љубазан и знати како да помогнеш клијенту.

У Електропривреди ради тридесет година, и разумије колико је његова улога важна.

- Трудимо се да сваког потрошача дочекамо с осмјехом. Ми смо ти који често знамо имена потрошача, па редовно знамо и да слушамо њихове животне приче, тако да наша љубазност није само професионализам већ и жеља да се помогне потрошачу, да што прије ријешити евентуални проблем.

Рад на шалтеру доноси бројне изазове, необичне ситуације али и приче, које некад човјека и насмју, прича Ивановић.

- Људи воле да их неко саслуша и помогне, зато се трудимо да будемо насмијани да им пружимо најбољу услугу.

Тимски рад је такође важан, а можда и пресудан за успјех у послу, Ивановић каже, да је некад довољно да се погледамо и знамо сви заједно како да ријешимо ситуацију, функционишемо као породица.

Марина Булатовић, оператерка за односе са купцима каже да овај посао ради пет година. Сматра да је њихова улога јако важна у систему пословања. Најважнији клијент увијек је онај који управо стоји с друге стране шалтера. Запослени, са осмјехом и професионалним тоном, стрпљиво објашњавају

Бранислав Пајковић

детаље рачуна, одговарају на питања о тарифама и помажу онима који нису сигурни како да ријеше проблем са дуговањем.

- Однос са колегама је сјајан, пријатељски - што нам омогућава лагодност у обављању задатака, све иде брзо, без стреса и са пуно међусобне подршке. То осјећају потрошачи па све буде како треба. И најтежи проблем знају бити брзо ријешени. Зато је наш посао често невидљив, али незамјенљив сматра Марина.

Посао са потрошачима је често кључан за успјех било које компаније, а брзо реаговање на захтјеве и рјешавања проблема често оставља јак утисак. Прилагођавање различитим ситуацијама помаже у изградњи дугорочних односа која доприносе доброј комуникацији са клијентима сматра Душко Вишњић, запослен на мјесту оператера за односе са купцима.

Задовољан је организацијом рада, а лијепо међусобно односи су темељ успјеха, љубазност, осмјех, подршка колега радно окружење чини пријатним. То знају да осјете и потрошачи па заједништво, колегијалност доприносе да посао се лакше, брже и боље заврши.

- Кад сви раде на истом циљу, атмосфера је боља али самим тим и резултати. У пословници се задржао традиционални начин плаћања који омогућава директну интеракцију с запосленима, што многи сматрају сигурнијим и поузданијим. Контакт са потрошачима је захтјеван, како каже Душко важно је знати како са људима поступати.

Бранислав Пајковић, руководилац Регионалног центра Бијело Поље, задовољан је организацијом рада у Колашину, каже да се посао завр-

шава брзо и ефикасно. Сервисира се преко шест и по хиљада потрошача, излазећи у сусрет свим потребама и захтјевима корисника. Међусобно поштовање је велико, увијек спремни да помогну једни другима, што је и резултирало добрим процентом наплате, па је прошле година износила преко 101.08%. Пајковић каже да су Колашинци добре платише,

што није био случај до прије пар година, али временом захваљујући акцијама, наградама, попустима ситуација се промијенила па се наплата повећала, а самим тим су људи сада у категорији редовних платиша. Електронски сервис се полако почео уводити, иако грађани воле стари начин плаћања. Пајковић истиче и податак да изградњом ауто пута Колашин се примакао централној регији, а у последњих годину дана десио се грађевински бум, па је самим тим регистровано преко 300 нових потрошача, што значи да за њих значи више посла, радујући се и самим тим бољој туристичкој сезони.

Пајковић истиче заинтересованост и за пројекте Солар градње, па каже да се у Колашину мијења ситуација у односу на пар година раније. Свакако, пословница функционише без грешке, а за потрошаче и за сваког од њих, ова пословница није само мјесто где се рјешавају рачуни, већ и простор где желе брзу, тачну и љубазну услугу, закључио је Пајковић.

Марина Булатовић

Душко Вишњић

Зоран Ивановић

Колеге из ОИЕ у новим просторијама

**ПРЕСЕЉЕНА ДИРЕКЦИЈА ЗА ОБНОВЉИВЕ
ИЗВОРЕ ЕНЕРГИЈЕ У ПРОСТОРИЈЕ КОМПЛЕКСА ЖЕЉЕЗАРЕ**

Жељезарино ново рухо

Имајући у виду специфичност рада Дирекције, опертивни рад запослених би требао да буде лакши и ефикаснији, оцјењује извршни директор ДОИЕ Бојан Ђордан; радници поручују да су спремни да пруже максимум, за пројекте „зелене транзиције”

Татјана Кнежевић Перишић

Од марта ове године, запослени из Дирекције за обновљиве изворе енергије, налазе се у новоадаптираним просторијама, у оквиру комплекса објеката Жељезаре. Извршни руководилац ДОИЕ Бојан Ђордан задовољан је и сматра да ће оперативни рад запослених бити лакши и ефикаснији:

–Имајући у виду специфичност рада Дирекције, са аспекта пројекта изградње СЕ на крововима, уској и свакодневной сарадњи са кћеркама компанијама, које су ангажоване у реализацији пројеката 3000+/500+ и 5000+ као и великих СЕ, које ЕПЦГ планира да изгради, опертивни рад би требало да буде лакши и ефикаснији. У истим објектима су смјештене и колеге из Електропривреде Солари Градња (ЕСГ) као и Жељезаре Никшић, тако да се комуникација одвија на дневном ни-

воу. Динамика је јако интензивна и треба је испратити на прави начин, каже Ђордан.

На питање какви су му планови рада, посебно као новом извршном руководиоцу ове Дирекције, Ђордан каже да су Планови дефинисани досадашњим Одлукама ОД ЕПЦГ и да је њихов задатак јасан: да дају максимум да одлуке спроведу у дјело, на ефикасан и закон дефинисан начин.

–Доста је изазова, градња нових објеката није ни мало лак посао али смо одлучни и спремни да пружимо максимум својих капацитета и убрзамо „зелену транзицију”. Нашој компанији су потребни нови MWh енергије из ОИЕ и то је свакако фокус у раду наше дирекције, каже Ђордан.

Када су у питању пројекти СЕ на крововима, Ђордан сматра да је потребно подићи ниво комуникације, у циљу обезбјеђивања нових потрошача, који би уградили СЕ на свом крову и поста-

ли прозјумери.

–Очигледно је да смо кроз пројекат 3000+/500+ урадили један велики корак и ту имамо одређене административне ствари које је неопходно да завршимо. Очекујемо максималну помоћ и разумијевање од колега из ЦЕДИС-а, прије свега. За пројекат 5000+ такође имамо јако интересовање али нама је циљ да кренемо и са пројектом 10000+ како је и раније најављивано, што се мора добро искомуницирати, сматра Ђордан.

Кад су у питању велике соларне електране, Ђордан је мишљења да је ту најважније изградити квалитетну техничку документацију и дати максимум у циљу добијања свих потребних дозвола и сагласности, како би што се створили предуслови за добијање грађевинских дозвола.

–Обезбјеђивање финансирања је такође један велики изазов и то је нешто на чему морамо паралелно радити, уз

израду техничке и друге пратеће документације. Све у свему, јако је интересно и јако захтјевно и динамично бити на челу ДОИЕ, закључује Ђордан.

РИЈЕЧ ЗАПОСЛЕНИХ

Послије толико година, паркинг испред комплекса Жељезаре-крцат! И то је први утисак који наша екипа има, улазећи у некадашњи привредни гигант Црне Горе. Вјетар, који је препознатљив кад је овај дио града у питању, тјера да што прије уђемо у просторије, које користе колеге из ДОИЕ. Насумице бирамо канцеларију, у којој нас дочекују Сава Ђуровић, референт за извјештавање и Алекса Канкараш, референт за праћење и читавање потрошача.

Сава каже да је сасвим задовољан премјештајем: Још се неће адаптирамо на нови простор, али функционишемо јако добро. Лакша нам је комуникација са Соларима, а предност за запослене је и ресторан, са одличном храном, каже Сава. Радује се свим најављеним пројектима у Жељезари, посебно пројектима соларне енергије и сматра да је то будућност.

Алекса је задовољан новим, великим канцеларијама, које су комплетно адаптиране. У канцеларији их има пет и “сви имају мјеста довољно”, каже Алекса. Додаје да посла има доста, тек очекују реализацију амбициозних планова ДОИЕ. А ми смо ту, да дамо све од себе, поручује Алекса.

Тражимо и неку „женску” канцела-

рију. При крају ходника, на приземљу, четири расположене колегинице. Бојана Чворовић је референт за односе са институцијама.

–Нас четири смо овдје, дивно сарађујемо, близу су колеге из Солара. Сарадња са колегама сада је пуно боља, јер је “жива ријеч важнија од свих mail-ova”.

Драгица Стевић је оператерка, задужена за складиштење и пријем документације, фотографија, записника.... Да, има доста папирологије и “писаније”, али сада су то пуно бољи услови рада; све је ново, имамо свој мир, своју организацију времена...Са колегама имамо fine односе толеранције и заједништва, а нас четири одлично

функционишемо, каже Драгица.

Њена колегиница Кристина Раичевић, специјалиста за односе и комуникацију са потрошачима, долази нам из Подгорице. Аутобус вози запослене до управне зграде па до Жељезаре и није ми проблем пут, већ рано устајање, каже Кристина.

Марина Ђурђевац додаје како сад имају мир да могу завршавати своје обавезе. Она је, радним мјестом, задужена за подршку развоју Солари 5000+; иначе је мајка троје дјеце и како каже, заиста жели и воли да ради овај посао.

Посјетили смо и колегинице Радмилу Караџић Томовић и Нину Ковачевић Филиповић, које нас дочекују са предивним осмјехом добродошлице. Кажу нам да су услови рада у новом простору пуно бољи од оних које су, до сада, имали:

–Служба нам је сада на једном мјесту, усмјерени смо једни на друге и наравно да се посао брже одрађује, каже Радмила. Имамо свој кутак, нема буке, све је чисто и пријатно...само још цвијеће да стигне, и биће ово као друга кућа. Колеге су пуне елана, гледамо се сви на паузи, у ресторану, пуно је зеленила околу и заиста смо задовољни, каже нам Нина.

А пошто су нам колеге срдечно препоручиле да посјетимо раднички ресторан, нијесмо одољели изазову. Пространа сала, по три јела у понуди, љубазне куварице и сервирке, све чисто и уредно. Храна укусна, а цијена прихватљива, радничка. Како и треба да буде...

НАШ ГОСТ: МИХАИЛО БУРИЋ, ДОКТОР ХИДРОЛОГИЈЕ

Апсолутно је потребно одмах градити ХЕ Комарницу и Крушево

ХЕ "Комарница" и ХЕ "Крушево" треба одмах градити, посебно "Крушево", које би била трећа степеница коришћења истих вода, као компензационог басена, односно реверзибилне хидроелектране. Црна Гора има велики водени потенцијал, који би могао бити наша неискоришћена шанса за развој, категоричан је професор Бурић

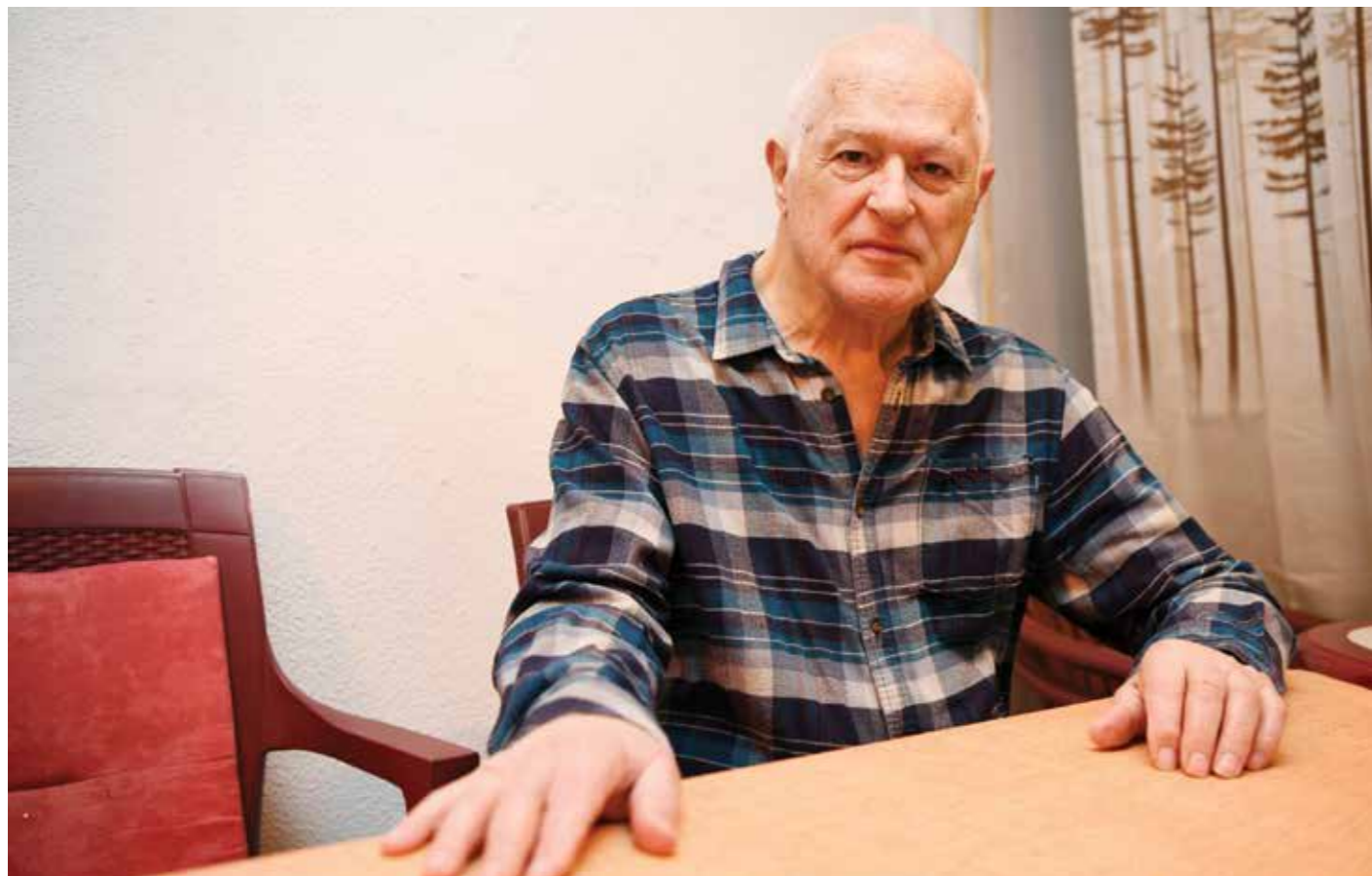
Татјана Кнежевић Перишић

Ако неко у Црној Гори познаје проблематику црногорских вода, онда је то, без сумње, проф др Михаило Бурић, инжењер геологије, инжењер и специјалиста хидрогеологије, магистар картографије, доктор хидрологије, виши научни сарадник Геозавода-Београд, редовни професор УЦГ за хидрологију и картографију, предавач на редовним

студијама Филозофског факултета УЦГ, последиједипломским студијама из области животне средине, професор по позиву Полицијске академије, члан Академије инжењерских наука Црне Горе и Дукљанске академије наука и умјетности, са великим бројем стручно-научних радова, студија, елабората, пројеката и књига.

На једноставно питање зашто Црна Гора, тако богата водом, нема довољно воде, проф Бурић каже:

Црна Гора спада, по површинском отицају, међу најбогаије земље свијета. Ова значајна одлика је ограничена неповољним режимом наших вода. Воде су производ климата, па нагло излучивање великих количина падавина за кратак период, производи велике вишкове воде и поплаве, показујући екстремни бујични карактер. Утисак да воде нема довољно, ствара се због дугог периода суша. Зато морамо да применимо методе изравнања њене

расположивости. Радио сам својеремено студију, са циљем дефинисања превођења наших великих вода у Италију, према њиховом захјеву, као компензацију за сушни период. Покушао сам узалудно јавно фаворизовати ову идеју кроз регулацију Скадарског језера, по којој би ми добили преко 15000 ха обрадивог земљишта, с обзиром да увозимо близу 1 милијарду еура хране. Надам се да ћемо некада схватити, да су вода и енергија, са земљиштем, у разним варијантама, мотор одрживог развоја.

Често истичете да Црна Гора треба да гради нове хидроелектране те да се окрене енергији земног гаса. Тачније, негдје се појавио податак да Црна Гора има преко двије милијарде кубних метара резерви земног гаса!

ХЕ требамо обавезно градити, и притом тежиште не сводити пресудно само на биологију. Морамо се озбиљно потрудити да схватимо појам одрживог развоја. Раније процјене нашег укупног хидроенергетског потенцијала су биле 4,1-5,0 милијарди КWh/godišnje. Сада треба извршити реанализу, шта је од тога реално могуће искористити. Треба узети у обзир и нове услове климатских промјена, као и претпостављене резерве земног гаса, који је од ЕУ проглашен заленом енергијом.

Према мом драгом колеги, међународном експерту за угљоводонике, геофизичару Владимиру Поповићу из Канаде, Црна Гора потенцијално располаже десетинама милијарди долара земног гаса из нашег подморја. Зато би земни гас могао бити други стуб наше енергетике! Из 53 разбацана проспекта, проистичу процјене резерви гаса од 163x10x9 м3! Само оне би могле обезбиједити дугорочну производњу од 1575 GWh/godišnje, у наредних 200 година. Вјерујем да ће гас бити, уз хидроенергију, енергент будућности Црне Горе. Надам се да нисам претјерани оптимиста ако очекујем доказивање ових процјена.

Подржавате производњу соларне, вјетро и геотермалне енергије, али кажете да то треба да буде обавезан допунски, али никако самодовољни извор. Зашто?

Подржавам производњу све ове три врсте енергије, кроз искуство експета ЕУ. Радио сам на коришћењу геотермалне енергије (Италија), изради Геотермалног Атласа Европе и пројекту одрживог развоја (Холандија). Наше пројекције геотермалног потенцијала су 36 GWh годишње. Енергије Сунца 173 GWh/godišnje, енергије вјетра 436 GWh/godišnje, (ponegdje је технички потенцијал процијењен и дупло више). Моја сазнања говоре да они могу бити значајни допунски, али не наши главни извори енергије. Свакако је потребно да се хитно озваниче нови биланси свих државних енергетских потенцијала.

Око 400 GWh енергије, по процјенама, припада Црној Гори на основу кориштења вода и земљишта Билећког језера. ЕПЦГ је покренула ту причу и за сада је договорена накнада општини Никшић за земљиште.

” Црна Гора потенцијално располаже десетинама милијарди долара земног гаса из нашег подморја. Зато би земни гас могао бити други стуб наше енергетике!

Био сам Предсједник или члан три међудржавне комисије за процјену утицаја изградње ХЕ у Србији и БиХ, а дуго сам се бавио и питањем Билећког језера. Сматрам да треба одмах ставити на сто расподјелу већ дефинисаног хидроенергетског потенцијала Билећког језера. Црној Гори, према РР, припада. 375,4 GWh/godišnje. Ако је потребно, треба ангажовати и међународну експертизу.

Ако се споразумно не може доћи до рјешења, треба размотрити изградњу ХЕ Рисан (400 GWh/g) коришћењем око 30 м3/с количина наших вода, које попуњавају Билећко језеро.

Црногорски водени потенцијали су, по неким процјенама, искористени нешто више од 40%. Који су то неискориштени водени потенцијали државе? На којим локацијама, по

Вама, треба градити нове хидроелектране и којег типа? Кажете да треба градити ХЕ Комарница и ХЕ Крушево. Зашто?

Енергија је базни природни и привредни потенцијал. Током моје студијске посјете, сазнао сам да је Норвешка искористила 97% својих хидропотенцијала! Зашто га ми више не користимо, посебна је веома важна стручна и политичка тема, која би морала бити коначно дефинисана на државном нивоу. ХЕ Комарницу (231 GWh/g) и ХЕ Крушево (320 GWh/g) треба одмах градити! Крушево би било трећа степеница коришћења истих вода и компензациони басен (реверзибилна ХЕ). Не знам чему збрка око ХЕ Комарница. Учествовао сам у првим студијама процјене и зато знам да није планирано потапање заштићеног кањона ријеке Комарнице. У питању је збрка географских појмова-назива, шта је притока, а шта главни водоток. Акумулација ће

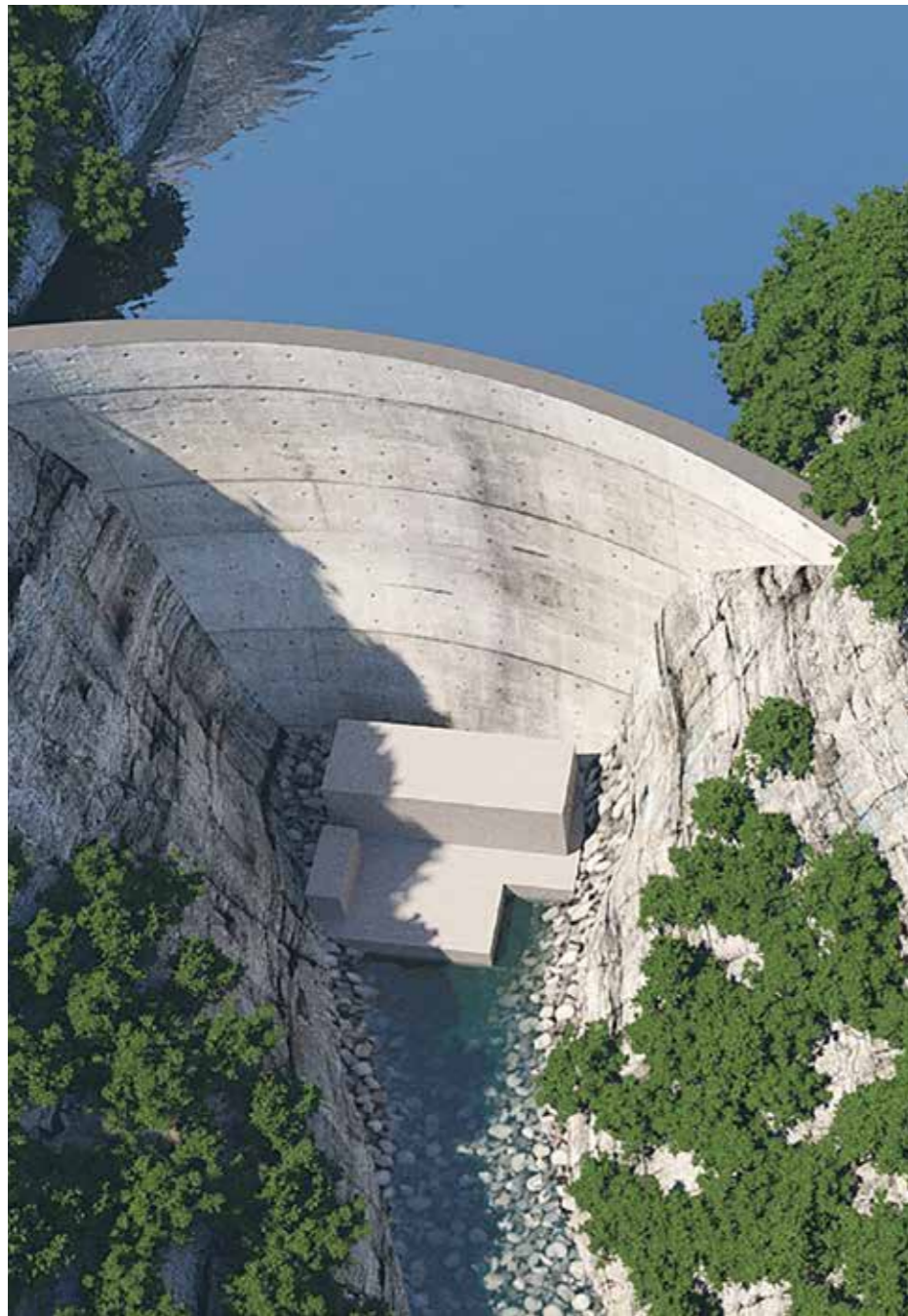
бити у долини-кањону Придворице, а не у кањону њене притоке Комарнице. Придворица (главни водоток) је неисправно названа Комарницом (притока), након њиховог састава.

Зашто су потенцијали Ријека Ибра, Лима, Ђехотине (мада се говори о ХЕ Отиловићи), стављени у други план? Да ли постоје неке студије о могућим капацитетима ових ријека?

Сва ова три водотока имају свој енергетски потенцијал. Он је раније дефинисан и познат. За ријеку Ибар је 48 GWh/g (ХЕ Баћ). За Лим је процијењен потенцијал 589 GWh/g, а за притоке 344 GWh/g. За Ђехотину је 136 GWh/g (ХЕ Градац, Мекоте, Миловићи). Ове би податке требало подврћи новој анализи, због могуће предимензионарасти. Просјечна годишња производња Отиловића је 11, 52 GWh/g.

Импресивна биографија

Проф др Михаило Бурић радио је на различитим пословима из области хидроенергије, водоснабдијевања, изградње објеката, заштите животне средине и великог броја научно-истраживачких тема, на изградњи хидроелектрана, фабрика за воду, саобраћајница, градских водовода и Регионалног водовода Црногорског приморја, државних и градских просторних планова, елабората о процјени утицаја на животну средину. Има више заштићених патената: повратак изгубљеног језера, откривање изгубљене ријеке, депоновање великих ископа, при изградњи аутопута, управљање водама Скадарског језера. Добитник је награде за научни рад за нову дефиницију у хидрологији, оснивач атласне картографије у Црној Гори, самостални је национални експерт у међународним пројектима, именовани експерт за животну средину Владе СРЈ, потписник УН конвенције о климатским промјенама, када је презентирао и пројекат Еколошке државе Црне Горе. Носилац је лиценци за воде, геологију, просторно планирање, животну средину и спелеологију.

Кањон Комарнице - илустрација

Како гледате на концепт малих хидроелектрана? Који су то бенефити али и мане од изградње досадашњих мХЕ?

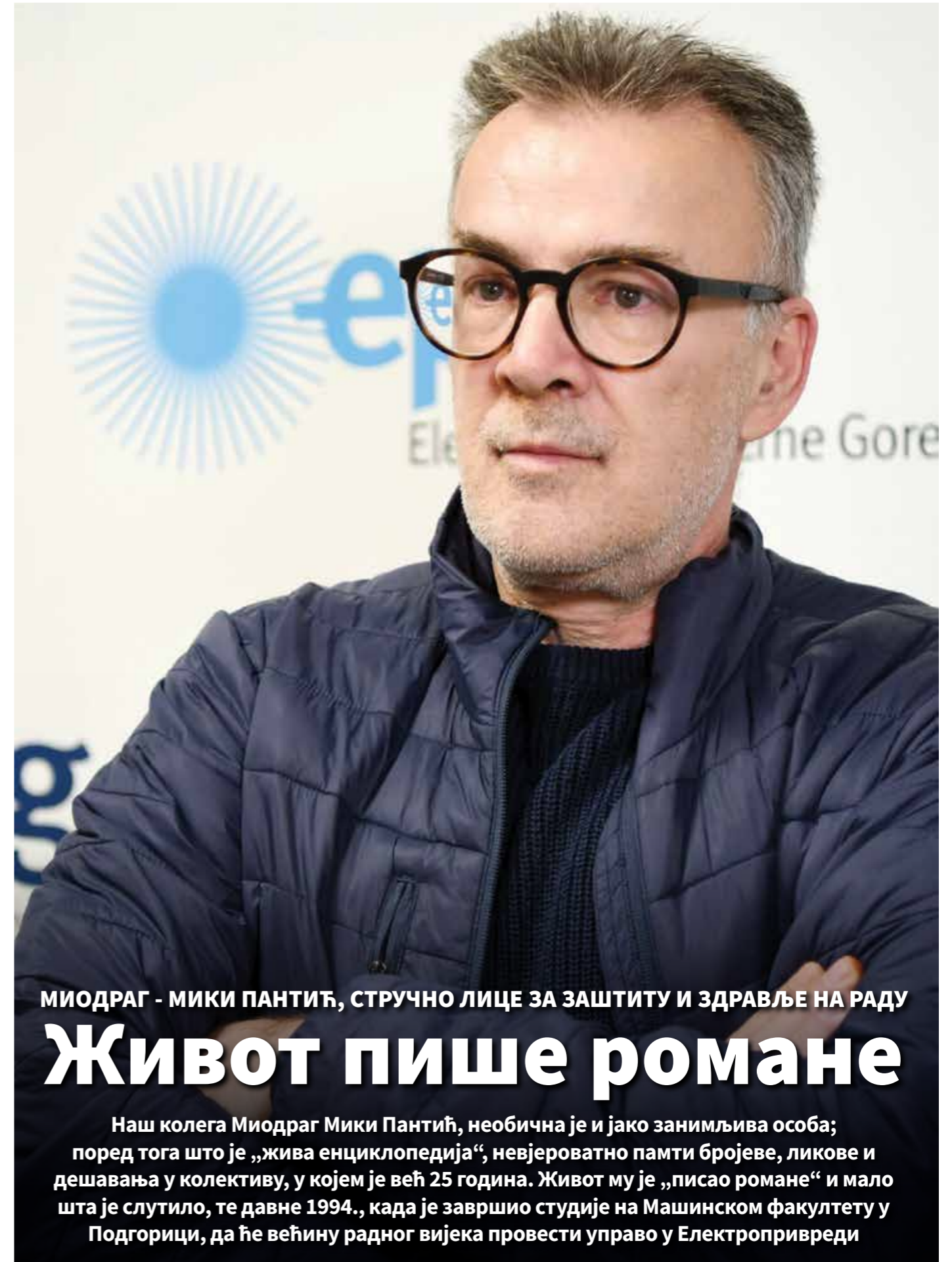
Као члан или предсједник многих комисија за додјелу концесија за мале ХЕ, заступао сам увијек исте ставове. Мале ХЕ треба да функционишу, ако имају довољно воде за све кориснике. Дијаграми расподјеле вода морају бити јасни-колико, када и ко користи воду. И најважније, мХЕ не треба уопште градити тамо гдје није постигнут договор са локалним становништвом. Ако је пројекат оправдан, а становништво га не прихвата, треба виђети да ли им је добро презентован. Потенцијал наших малих ХЕ је процијењен на 425 GWh/godišnje,

Како би, на крају, изгледала "идеална слика" искоришћености вода Црне Горе?

Према Извјештају ЕПЦГ 2021. године, ХЕ Перућица је произвела 989,01 GWh/g, НЕ Пива 838,48 GWh/g, ТЕ Пљевља 1332,61 и мХЕ 1,54 GWh/g. Без ХЕ Отиловићи (11,52 /г), и превођење вода Горње Зете (20 GWh/g), произведено је 3 161,65 GWh/g. Путем набавке обезбијеђено је 1 289,04 GWh, па је расположиво било 4 450,69 GWh/g.

Нови капацитети ХЕ Бук Бијела (270 GWh/g), НЕ Рисан (400 GWh/g), НЕ Коштаница (1145 GWh/g, ХЕ Морача (1054 GWh/g, због Коштанице), ХЕ Комарница (231 GWh/g) и ХЕ Миловци 150 GWh/g, могли би обезбиједити нових 3 250 GWh/g. То би била „идеална слика“, на жалост данас немогућа. Када би, у идеалном случају, било могуће остварити нереализоване хидропотенцијале од 3 250 GWh и потенцијал гаса од 1 575 GWh, то би било укупно нових 4 825 GWh/g!

Сада то, због познатих ограничења, није могуће. Али је могућа изградња ХЕ Крушево (320 GWh/g), ХЕ Комарница (231 GWh/g), НЕ Миловци (150 GWh/g) и вјероватно ХЕ Рисан, или директни наш удио од Билећког језера (375,4 GWh/g), што је још увијек ниже од набавке од 1289,04 GWh/g. У сваком случају, једна оваква уопштена анализа показује, да је Црна Гора у неповољном енергетском положају, јер су расположиви ресурси мањи него што се мисли, те јој предстоје озбиљни подухвати уколико жели стабилност и развој.

МИОДРАГ - МИКИ ПАНТИЋ, СТРУЧНО ЛИЦЕ ЗА ЗАШТИТУ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Живот пише романе

Наш колега Миодраг Мики Пантић, необична је и јако занимљива особа; поред тога што је „жива енциклопедија“, неvjероватно памти бројеве, ликове и дешавања у колективу, у којем је већ 25 година. Живот му је „писао романе“ и мало шта је слутило, те давне 1994., када је завршио студије на Машинском факултету у Подгорици, да ће већину радног вијека провести управо у Електропривреди

Татјана Кнежевић Перишић

Те године сам покушао да останем на факултету као асистент и уписао постдипломске студије из области металних конструкција. То је све трајало око пола године - један триместар. Планови су били велики, али је стање у нашој држави било у расулу... Рат у окружењу (БиХ и Хрватска), позиви за одлазак на ратиште, хиперинфлација, гашење великих машинско-металских индустрија...Идеја о завршетку постдипломских студија и, након тога, одлазак у Италију, у фабрику алуминијских телескопских дизалица Алутекна, Новара, ми је дјеловала врло примамљиво. Али, послје неких пола године, добијам понуду да се запослим у ЈП РТВ Никшић, која је у свом саставу имала Радио Никшић и часопис Никшићке новине, прича Мики.

У то вријеме, имао сам старе родитеље, који су живјели сами у стану у Никшићу. Ваљда је то што сам се, послје више година проведених ван родне куће, зажелио мајичне кухиње, преломило да се вратим и започнем пословну каријеру у Никшићу. Врло брзо сам "упао у машину" у новинско-издавачкој кући, и као дипломирани машински инжењер са познавањем рада на рачунару, кренуо у техничко уређење часописа Никшићке новине. Наиме, тада је било више од 40 новинара, неколико дактилографа - али је требао неко да тај написани и откуцани текст, уобличи у форму папирног издања; убрзо настаје Компјутерско одљење, са циљем да се на рачунарима обрађује, скенира, штампа сав тај материјал, да се од њега обликују новине, публикације, а касније и књиге; рецимо само 1998. године, смо припремили 54 издања за публикавање!

Почетак рада Телевизије Никшић, септембра 1995. доноси за Микија нове изазове:

Сјећам се да је, одмах након отварања, објављен конкурс да ТВ Никшић тражи два спикера за читање вијести. Долазим на посао око 9 ујутро, у Улици Новице Церовића, и помислим да је неки митинг...Видим мноштво младог и лијепог свијета чека испред телевизије... Некако се пробијем кроз масу и кад само ушао унутра, колеге ми кажу да је преко 500 пријављених кандидата за два мјеста водитеља-спикера! У новинама, које су излазиле сваког другог четвртка, прелом је почињао сваког другог понедељка, око 10 часова ујутро: Тада затичем на послу једног портира, у 19 часова долази нови портир у смјену... и тако их испратим свих пет, док поново онај први не дође на посао, а то је већ четвртак. Имао сам тад око 30-ак година, пун снаге, знања, воље... Младост подноси све, прича Мики.

И тако је све било до јула 2000. године, када је ХЕ Перућица

ца, објавила конкурс за пријем два приправника, дипломирана машинска инжењера. Мики се пријављује на конкурс и од 01. августа 2000. године постаје званично наш колега.

За мене је, свакако, то била значајна промјена. Умјесто пет минута пјешке, на посао сам ишао компанијским аутобусом до Главе Зете. Канцеларијски посао замијенио сам послом у електрани-погону. Умјесто спавања до 9, требало је устати у 6, да би у 6:30 стигао на аутобус...Иначе спавао сам сваки дан у том аутобусу...Било је ситуација да сви уђу у аутобус, чека се само Панта. Покојни Љубиша Јовановић, који је тад био возач аутобуса, кад ме види у ретровизору да трчим, притисне гас и натјера ме да убрзам трк и онда, након 20-ак метара, заустави аутобус и отвори врата, а кад ме угледа, цркава од смијеха! У електрани сам радио као водећи инжењер за хидромеханичку опрему, одговоран за цјевовод и затварачнице доводног система. ХЕ Перућица је свакако мјесто гдје се брзо и лако учи, јер имаш од кога и имаш на чему да учиш. Било је пуно старих инжењера који су "у малом прсту" имали све о електрани.

Али Мики, како је пословима био везан за рачунар, бавио се и инсталирањем оперативних система и пратећих програма на рачунару.

Имао сам мноштво инсталационих дискова, са својим серијским бројевима; памтио сам бројеве невјероватно, јер се радило о 25 карактера, комбинацији бројева и слова. Временом се појавила идеја да бих могао и да одем у иностранство. И ту ми је Канада била први избор. Уређена земља, социјални мир, добре плате... Избор је пао на Торонто, јер сам кроз чатовање и сурфовање упознао доста људи са наших простора који су дошли у Канаду и остварили се тамо као успјешни пословни људи. Почео сам да прикупљам потребну документацију за исељеничку визу, која би ми обезбједила трајни боравак и посао у Канади. За то ми је требало више од годину дана, и коначно ми је одобрена виза за одлазак у Канаду...радило се о Windzorg, малом градићу на граници Канаде и САД. Тамо сам требао да радим у својој струци у аутоиндустрији, уз обезбијеђен смјештај, добру плату, ма све! Међутим, септембра 2001. године, након истека приправничког стажа, добијам рјешење за стално у ХЕ Перућица и тек онда долазим у озбиљну дилему. Првог октобра ми је заказан интервју у Канадској амбасади у Београду за добијање визе - након чега је требало само да купим карту и "Виа Торонто". Но судбина је опет умијешала прсте, јер 11.септембра 2001. године Талибани руше куле близнакиње, и одмах се, по аутоматизму, Канадска амбасада повлачи из Београда у Будимпешту и мени пропада интервју. Помјерају датум за 1. децембар исте године. На срећу или несрећу, током интервјуа, службеница у Канадској амбасади ме третира као "потенцијалног терористу", обзиром на земљу из које долазим, и на крају је оцијенила како моје знање енглеског језика није задовољавајуће да бих могао добити визу. Дакле, снови о Канади су се распршили као балон од сапунице!

Разочаран терористичким нападом на Њујорку и свим што се дешавало, у октобру исте године добијам Одлуку да се прераспоредујем у Службу за комерцијалне послове, данашњу Дирекцију за набавке. И тада почиње прави рударски посао. Посао комерцијалисте. Набавке. Расписивање тендера, отварање понуда, вредновање понуда, Одлуке о

дојели, Уговори са првоизабраним понуђачима.... Био сам задужен за набавку комплетне машинске опреме, личних заштитних средстава, аутомобила, рачунара и рачунарске опреме.Посла преко главе, нема се кад кафа попиту код колега у сусједним канцеларијама.

Стресан посао, везан роковима, великим финансијским средствима, диригован Законом о јавним набавкама, под надзором државне Комисије за набавке. На том радном мјесту проводим 11 година.

Сав тај стрес, узима данак, па у септембру 2005. године, у својој столици, у канцеларији на приземљу, Мики доживљава инфаркт. На Дедињу му раде операцију на отвореном срцу и стављају 4 бајпаса! Након мјесеци боловања, како Мики каже, „игром случаја“, крајем 2011. године, у Комисији за вредновање му долазе Шћепан Шундић, који му је био шеф машинске службе и Брано Милошевић, колега из Подгорице, када их Мики, пола у шали пола у збиљи, пита да нема код њих неко радно мјесто, само да се миче из набавки?

Шундић му каже има једно, за заштиту на раду, али у ХЕ Перућица. Наравно, прихвата без размишљања. Тамо проводи скоро двије године, након којих се „пребацује“ у ОЦ Дирекција и ФЦ Снабдијевање.

Посао је мултидисциплинаран, захтјева познавање много различитих струка, али је свакако одговоран и изазован. За све запослене, укључујући и све возаче, чистачице, куваре,

конобаре.. потребно је организовати здравствени преглед у овлашћеној здравственој установи једном годишње, а за запослене који се баве припремом хране и пића и санитарни преглед два пута годишње. Уз то, свим запосленима који обављају послове са посебним условима рада је неопходно набавити и издати на употребу средства и опрему личне заштите на раду.

Додатно, води и ажурира 12 прописаних евиденција:

Но, не жалим се. Обзиром да сам у набавкама имао здравствених проблема, овдје је - да куцнем у дрво...Не представља ми проблем ни то што смо на последњем четвртом спрату, навикне се.

Дио слободног времена, Мики воли да игра стратегије на интернету, нпр. Ikarium: Сад сам превише мотор да играм игрице и обично на телефону одиграм понеки тикет кладионице, наравно не хазардерски, него са минималним улогом. Понекад завртим и неку слот игрицу, чисто из занимације - ако се шта добије - добије, није императив.

Велику подршку и ослонац, Мики Пантић има у својој породици. Ожењен је, а само дан након што је дошао са операције из Београда, добио је ћерку Јану.

Јана има 19 година, завршава средњу електро школу и планирана да упише Електротехнички факултет, с намјером да иде татиним стопама и запосли се у ХЕ Перућица, каже Мики, уз осмијех.

АКЦИЈА ДОБРОВОЉНОГ
ДАВАЊА КРВИ У ПЛУЖИНАМА

ВИШЕ ОД ХУМАНОГ ЧИНА

Животну течност, поред грађана Плужина које су по броју добровољних давалаца крви, у односу на број становника, прва општина на Балкану, даривао и један број запослених у ХЕ „Пива“

МАРИЈА ВУКОТИЋ

Више од 100 хуманиста одазвало се Акцији добровољног давања крви коју је, 18. марта, у сарадњи са Клубом „Плужине“ при ОО Црвеног крста у Плужинама организовао Клуб добровољних давалаца крви Електропривреде Црне Горе-подружница ХЕ „Пива“. Прикупљене су 92 јединице животне течности.

Поред грађана Плужина, које по проценту добровољних давалаца крви, у односу на број становника, с правом важе за прву општину на Балкану, акцији се придружио и један број запослених у ХЕ „Пива“.

Од укупног броја пријављених њих 16 први пут је донирало драгоцену течност, па према ријечима секретара ОО Црвеног крста Плужине Горана Додеровића разлога за задовољство и овога пута заиста има на претек.

- Изузетно смо задовољни одзивом добровољних давалаца крви. Ово је једна од најуспјешнијих акција до сада,

а зна се да су Плужине, у односу на број становника, перјаница Црне Горе када је ријеч о овом виду хуманости, истакао је Додеровић.

Запослени у ХЕ „Пива“, увијек се радо одазивају акцијама свјесни да је даривање крви, један је од најплеменитијих начина да се помогне људима.

Стојан Цицмил, дугогодишњи давалац крви, каже да је овај хумани чин поновио 14 пута. Додао је да му је оваква врста помоћи људима промијенила и начин живота.

- Свака акција за мене је посебан осјећај-неописива емоција да неком можда спасавам живот, поготово јер имам ријетку крвну групу, каже Цицмил.

Постоје људи који својим понашањем инспиришу друге. Такав је и Лука Ђаласан, који је 12. пут даривао драгоцену течност. Кроз лични примјер и учешће у акцијама подстакао је и друге младе људе да дају крв.

Митар Кандић сматра да оваквих акција треба да буде више. Каже да увијек влада позитивна атмосфера када се ради о оваквим акцијама.

- Увијек смо спремни да помогнемо ономе коме треба помоћ, истиче с поносом Кандић.

Радован Ђаласан, председник Клуба ДДК „Плужине“ и некадашњи радник

ХЕ „Пива“ и овога пута се придружио акцији и седамдесети пут дао драгоцену течност како би неком покушао спасити живот.

- Овакве акције су непроцјенљиве, вриједност сваке донације је благо, а човек најмање што може да уради за неког је да помогне на овакав начин,

истакао је Ђаласан.

Ово је, иначе, била прва акција Клуба ДДК Електропривреде Црне Горе у 2025. години. Сљедећу ће организовати самостално, 12. маја, у Никшићу на Дан ХЕ „Перућица“, када се такође очекује велики одзив хуманиста запослених у нашој компанији.

Шта ће се догађати са цијенама енергената ове године?

Прва половина 2025. изгледа као thriller за глобална тржишта нафте. Снабдијевање је све мање захваљујући сталном паду производње у Ирану и Венецуели. Резултат је да цијене сирове нафте Брент поступно расту са 70 USD по барелу на ново прогнозираних 75 USD/b до трећег тромјесечја, наводи Међународна агенција за енергетику. Што се тиче природног гаса, изузетно хладан почетак године, довео је до пораста потражње; EIA сада очекује да ће потрошња, до краја марта, бити 1,7 трилиона кубичних стопа. Цијене гаса расту, с прогнозом EIA на 4,20 USD/MMBtu ове године – што је скок од 11% у односу на прошломјесечну прогнозу. И потрошња електричне енергије је у порасту и предвиђа се да ће ове године порастати за 3%. Царински рат САД са Кином, Канадом, Мексиком и Европом, ће свакако уздрмати глобалну привреду, предвиђа Агенција.

(energetika-net.com)

САД: Велики пројекат гасовода на Аљасци

Из САД је најављен велики пројекат чији је циљ повезивање гасних поља на сјеверу Аљаске са терминалом на југу, гдје ће гас бити претворен у течни природни гас (LNG) и испоручен азијским тржиштима. Аласка LNG треба да обухвати изградњу 1.300 километара дугог гасовода, који ће дневно транспортовати 100 милиона кубних метара гаса до терминала у Никискију, како би се осигурале стабилне испоруке природног гаса Јапану, Јужној Кореји и другим азијским економијама. Трошкови изградње гасовода и терминала су огромни, а додатни изазов представља и ривалство са руским пројектима на Арктику, који могу утицати на конкурентност Аласка LNG-а.

(energetikiportal.rs)

Гради се највећи BESS на свијету од 12,5 GWh

Највеће батеријско складиште енергије на свијету гради се у Саудијског Арабији, а има за циљ да допринесе развоју индустрије ОИЕ и остваривању циљева Саудијске визије 2030, са оптималним енергетским миксом од 50% енергије из ОИЕ. Недавно су BYD Energy Storage и Саудијска електроенергетска компанија потписали уговор за пројекат батеријског складиштења са капацитетом од 12,5 GWh. Батеријска енергетска опрема биће инсталирана на пет локација. BYD Energy Storage ће испоручити ESS (Energy Storage system) нове генерације под називом MC-Cube-T. Системи користе глобално пионирску CTS (Cell-to-System) супер-интегрисану технологију, са Vcts индексом (пропорција запремине ћелије према запремини система) који прелази 33%.

(energetikiportal.rs)

Највећа СЕ у Србији на мрежи

Израелска компанија која развија пројекте обновљивих извора Nofar Energy објавила је да је на електроенергетску мрежу прикључила сунчану електрану Ада снаге 27 MW. Фотонапонски систем се налази у истоименој општини у Војводини, на сјеверу Србије. Ријеч је о улагању у вриједности од 25 милиона еура. Сунчану електрану чине два фотонапонска система Ада 1 и Ада 2 – који се простиру на 30 хектара. Тренутно највећа сунчана електрана у Србији, према процјенама, производиће 33.150.000 kWh електричне енергије годишње.

(energetika-net.com)

Други круг европских аукција за производњу обновљивог водоника

Европска банка водоника организовала је другу аукцију за производњу обновљивог водоника, која је привукла 61 понуду из 11 земаља Европског економског простора. Укупна тражена финансијска подршка достигла је више од 4,8 милијарди еура, што је четири пута више од расположивог буџета од 1,2 милијарде, који обезбјеђује Фонд за иновације. Пројекти планирају инсталацију електролизера укупног капацитета од око 6,3 гигавата, што би омогућило производњу више од 7,3 милиона тона обновљивог водоника у наредних десет година. Европска комисија планира да припреми услове и за трећу аукцију, која ће бити покренута до краја 2025. године. На првој аукцији 2023. године, додијељено је 694 милиона еура за шест пројеката производње водоника.

(energetikiportal.rs)

Хрватска изнад просјека по кориштењу ОИЕ за гријање и хлађење

Према подацима статистичког уреда ЕУ-а Еуростата, удио кориштења ОИЕ за гријање и хлађење достигао је 26,2% у земљама ЕУ. Шведска се налази на првом мјесту са удијелом од 67,1 посто, а слиједи је Естонија (66,7 посто). Обје земље углавном користе биомасу и дизалице тоpline. Хрватска се, са удијелом од 36,2%, налази високо изнад европског просјека.

(energetika-net.com)

VW: пад добити због оштре конкуренције у Кини

Њемачки аутомобилски див Volkswagen прошле је године забиљежио стрмоглав пад добити због оштре конкуренције у Кини, једном од његових најважнијих тржишта. Оперативна добит компаније пала је за 15%, на чак 19,1 милијарду еура! Иначе, приходи у 2024. износили су 324,7 милијарди еура! Трошкови овог гиганта, порасли су и због затварања Аудијеве фабрике у Вухеллесу. VW је крајем 2024. најавио планове за смањење готово једне четвртине од 35 хиљада радних мјеста у Њемачкој до 2030. године у склопу реструктурирања, а Компанија предвиђа и нове проблеме због домаћих политичких неизвјесности, растућих трговинских ограничења и ескалацију геополитичких односа.

(energetika-net.com)

Припремила: Татјана Кнежевић Перишић

НИНА ЖИЖИЋ

ПРЕДСТАВНИЦА ЦРНЕ ГОРЕ НА ЕУРОСОНГУ 2025.

ЕВРОВИЗИЈУ ДОЖИВЉАВАМ КАО НЕКО НОВО ПОГЛАВЉЕ

Престижно такмичење доноси ново поглавље зрелости и награде за сав труд који сам са великом љубављу улагала у оно што највише волим, да пјевам

Марија Вукотић

Црногорска пјевачица Нина Жижич, једно од најпознатијих лица домаће музичке сцене, припрема се за велики повратак на Евровизију. Овај пут, са баладом "Добродошли" која одражава њен умјетнички раст, представљаће своју земљу на престижном такмичењу. Већ је осјетила чари Евровизије 2013. године као дио групе Who See. Међутим, њен повратак на ово такмичење у 2025. носи сасвим нову енергију у разговору за лист Електропривреда, Нина се осврнула на постигнућа из протеклог периода, како се развијала као умјетница, те шта публика може да очекује од њеног наступа у Швајцарској.

Како је настала пјесма Добродошли, која има јединствен звук и причу?

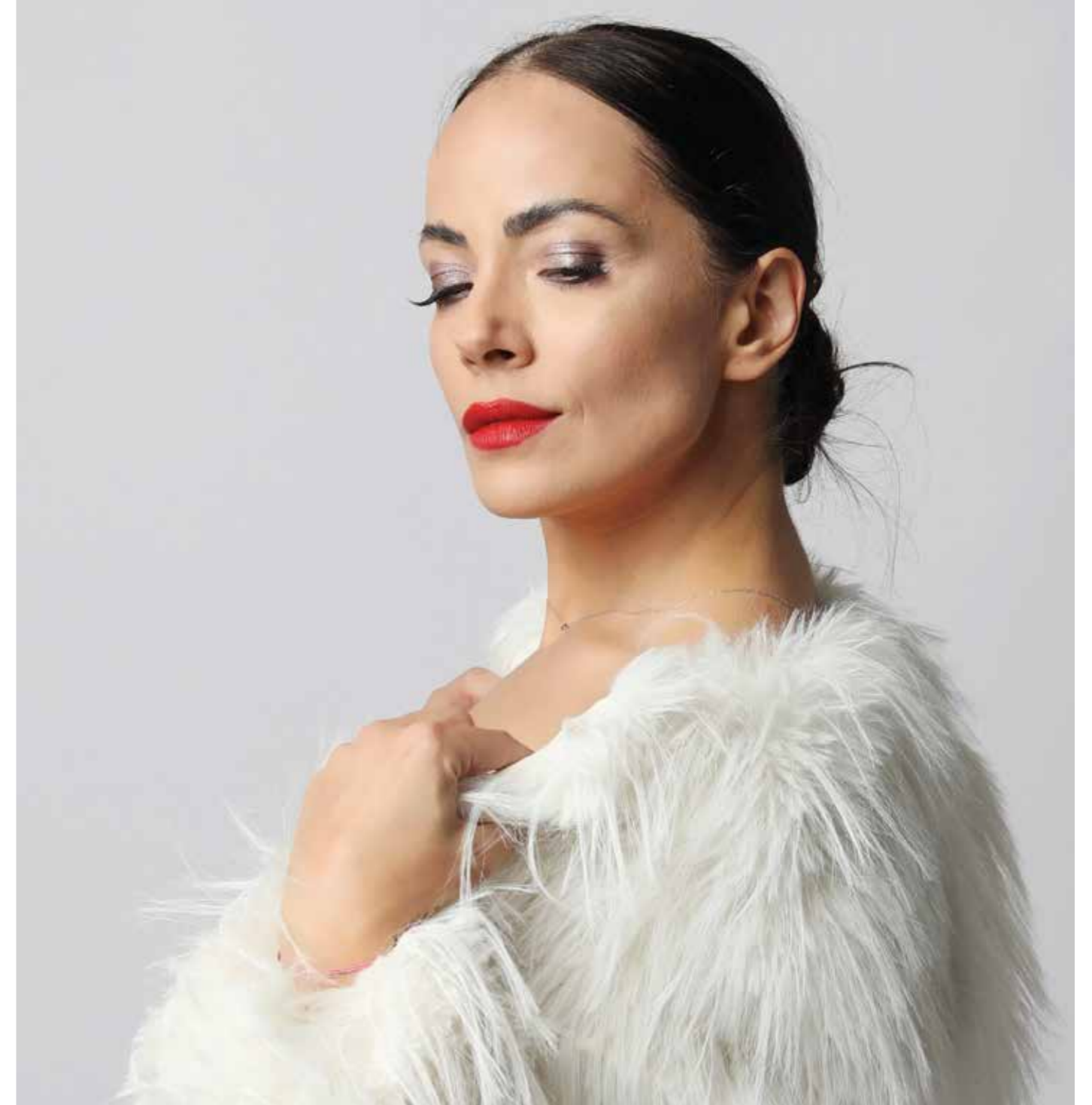
Виолета је прво написала текст, а текст као такав је Бориса инспирисао на мелодију што и није уобичајено јер је обично обрнуто али ето, сав овај пут до Евровизије је био јако чудан и чудесан.

Шта публика може очекивати од сценског наступа?

Сличну атмосферу као са Монтесонга, само унапријеђењу, као што је и сама пјесма унапријеђена.

Никшићанка на Еуросонгу

Нина Жижич је рођена у Никшићу, 1985. године, а своју музичку каријеру започела је у групи „Негре“. Пре 11 година већ је стекла међународну препознатљивост, када је представљала Црну Гору на „Евровизији“ као чланица састава „Who See“. Ове године поново има част да се такмичи, а пјесма „Добродошли“ коју ће изводити на Евровизији носи потпис Бориса Суботића за музику, док је текст дијело Суботића и Виолете Михајловске, а аранжман и продукцију потписује Дарко Димитров.

Како се припремате за Евровизију физички, вокално и ментално?

Трудим се да макар шетам, јер шетња као таква ме и ментално растеређује. Вокално спремање "провлачим" кроз наступе.

Памтите ли евровизијски наступ из 2013. године када сте наступили са групом Who See? Колико ће се разликовати та прича у односу на овогодишњу?

Наравно. Па да, то су два потпуно различита наступа јер и жанровски су пјесме различите, а и сама сам на сцени па је све другачије. Било је то сјајно искуство које ми је донијело велики искорак. Дало ми је вјетар у леђа и помогло да обезбједим стабилно мјесто на музичкој сцени, што је имало огроман значај за мој професионални развој.

У Вашој каријери се преплићу бројни жанрови и експериментосања са музиком. Шта Вас је највише обликовало и који дио

каријере Вам је посебно драг?

Волим своје почетке јер је тада наша музичка сцена и сцена региона била толико блистава и толико ме је градила као пјевачицу. Заправо, ја сматрам да је нама који желимо да истински допремо до срца слушаца потребно да будемо дио публике.

Евровизија је за многе умјетника прилика да се представе ширем аудиторијуму, колико је тешко и важно остати свој и свидјети се публици?

Јако је важно, макар мени. Зато ову Евровизију доживљавам као неко ново поглавље, поглавље зрелости и награде за сав труд који сам са великом љубављу улагала у оно сто највише волим- да пјевам.

Евровизија отвара нове путеве, гдје видите себе?

Ја и даље себе видим овдје, у Црној Гори али свакако бих вољела да своју музику представим и региону.

Фото: Нада Војиновић

Енергетски скаути ЕПЦГ на међународној сцени

Марија Вукотић

Енергетски скаути из ЕПЦГ, Милош Џикнић, специјалиста за заштиту животне средине у Секретаријату извршног директора, Мирза Јунуз, члан Радног тијела за подршку реализацији пројекта 5000+ у Дирекцији за обновљиве изворе енергије и Дејан Јестровић, стручни сарадник за заштиту животне средине у ТЕ "Пљевља", учествовали су на виртуелној међународној размјени енергетских скаута у организацији Young Energy Europe 3.0 Берлин.

На овом догађају, који је окупио 79 учесника из 10 европских земаља, представљени су иновативни пројекти за смањење потрошње енергије и емисија ЦО₂. ЕПЦГ тим је имао част да, осим своје компаније, представља и Привредну комору Црне Горе, као и државу Црну Гору, раме уз раме са реномираним компанијама из Европе.

Милош Џикнић, специјалиста за заштиту животне средине у Секретаријату Извршног директора, нагласио је значај оваквих иницијатива за унапређење пословања и одрживости:

Учешће у пројекту Young Energy Europe 3.0, омогућило нам је дубљи

увид у кључне принципе енергетске ефикасности и примјену одрживих пракси. ЕПЦГ већ спроводи пројекте у области обновљивих извора енергије и енергетске транзиције, а кроз ову обуку додатно смо оснажени новим знањима, примјерима и технологијама које могу унаприједити наш рад. Свака иновација у овом сектору није само корак ка смањењу емисија ЦО₂, већ и стратешка инвестиција у одрживу енергетску будућност.

Мирза Јунуз, члан Радног тијела за подршку реализацији пројекта 5000+ у Дирекцији за обновљиве изворе енергије ЕПЦГ, осврнуо се на важност размјене знања и искустава:

- Енергетска ефикасност није само технички изазов, већ и прилика за унапређење пословања. Посебно су ми била корисна предавања о оптимизи-

зацији ресурса, јер то директно утиче на побољшање наших пројеката обновљивих извора енергије.

Дејан Јестровић, стручни сарадник за заштиту животне средине у Термоелектрани Пљевља, нагласио је практичну корист стечених знања:

"Обука нам је омогућила да прецизније пратимо и израчунавамо емисије CO₂, што ће значајно унаприједити израду наших еколошких извјештаја и планирање мјера за смањење загађења.

Учешће у пројекту Young Energy Europe 3.0, потврђује посвећеност ЕПЦГ енергетској транзицији, унапређењу енергетске ефикасности и примјени иновативних рјешења, уз континуирану сарадњу са европским партнерима у циљу стварања одрживе енергетске будућности.

ИСТАМБУЛ: ГРАД КОЈЕГ ДО КРАЈА НИКАД НЕ МОЖЕШ УПОЗНАТИ (I ДИО)

За посјету Истанбулу увијек бирам новогодишње празнике. Како сам један од ријетких који овом празнику не даје неку већу важност, одлазим тамо где су и ти дани ко сваки други у години. Престао сам да бројим колико пута сам посјетио Истанбул, у њему можете провести дане и неђеље, а да и даље не видите све што вриједи виђети.

То је управо оно што је фасцинантно код Истанбула — сваки пут кад му се вратите можете да откријете нешто ново што ће вас оставити без ријечи.

Овога пута по први пут сам посјетио Цистијерну Шерефије, вјерује се да је изграђена током владавине Теодосија II (408-450) на темељу архитектонских карактеристика. Шетао сам и Миниатурк-ом, који обједињује богато архитектонско наслеђе цивилизација које су владале и оставиле своје трагове на овој древној земљи од античких времена до Рима, Византије, Селџучког Царства и Отоманског Царства

Текст и фотографије:
Анрија Касом

Истанбул је град у коме туриста неће имати проблем да се снађе. За обилазак града вам није потребан никакав туристички водич или организована тура — заиста све можете сами. У граду је све добро и јасно обиљежено, тако да су шансе да се изгубите заиста минималне. Градски превоз функционише скоро па савршено — без обзира на то да ли путујете метроом, трамвајем, аутобусом, трајектом...

МАЛИ МОДЕЛ ВЕЛИКЕ ЗЕМЉЕ

Упутио сам се ка Миниатурк који је од Palazzo Donizetti Hotel, у којем сам био смјештен, удаљен 7 километра. Могао сам и ово препрешачити, али због тмурних облака који су се надвигали над Истанбулом тог јутра, одлучио сам да узмем такси, платио сам 200 турских лира, или 5 еура. Како су били јутарњи сати и субота, путем није било велике гужве, брзо сам стигао, мада кроз Истанбул у шпичу и тих 7 километара се зна дуго возити.

Миниатурк је отворен сваког дана од 9 до 18 часова. Плативши карту од 620 турских лира кренула је моја путоштва поред богатог архитектонског наслеђа цивилизација које су владале и оставиле своје трагове.

У Парку постоји укупно 9 модела, 61 из Истанбула, 64 из Анатолије и 14 с отоманске територије изван Турске, који су одабрани међу хиљадама архитектонских дјела на темељу њихове репутације. Сви модели су 1/25 стварне величине. Миниатурк није ограничен на Турску и турску културу. Носи животна искуства оближње географије, укључујући вриједности које Анатолији дају карактер. Допирући до Златног рога прије три хиљаде година, у овом парку окупљени су трагови цивилизација у којима су владали мир, толеранција и правда.

С једне стране караван-сараји, друштвени комплекси, медресе, мостови, пристаништа, дворци, градске зидине, гробнице, џамије, цркве, синагоге, палате, виле, обелиски, споменици и скулптуре, с друге стране јединствене природне формације од вилинских димњака до Памуккалеа одабране су педантним радом стручног тима. Такође, приказана су два од седам чуда старог вијека, Артемидин храм и Халикарнасов маузолеј, који су изграђени у Анатолији и не постоје.

У Миниатурку је све толико оригинално да се осјећате као да путујете цијелом земљом од истока до запада, од сјевера до југа. Наравно, то није исто што и видјети стварна дјела, али осим воље да се виде она стварна, привилегован је осјећај уживати у тим дјелима представљеним у таквом аспекту.

Сви који желе, могу пронаћи и услугу Audio Guide Mobile Application. Апликација Миниатурк Мобиле доступна је на Apple Store-у и Google Play-у. Мобилна апликација Миниатурк у којој такође можете виђети информације о стварној локацији модела у Миниатурку може се слушати на 9 језика укључујући турски, енглески, француски, њемачки, руски, арапски, персијски, јапански и шпански. Довољно је прије пута извршити допуну наших мобилних оператера и имат ћете интернет током цијелог боравка у овом граду, или купити њихову картицу. За што год да се одлучите цијене ће се поклопити. Из тог разлога увијек извршим допуну интернета прије одласка на пут, једноставније је и лакше.

Укупна површина Миниатурка је 60.000 квадратних метара. Сваки детаљ одлично је осмишљен, укључујући

простор од 15.000 квадратних метара на којем су смјештени модели као и паркинг за аутомобиле, ресторани, кафетерије, сувенирница, изложбена дворана, вањски изложбени простор, дјечје игралиште, трајект, брод на даљинско управљање, влакић, стабло прича, мини стадион с 4 највећа тима,

шаховску дворану и лавиринт подручје, симулација обиласка хеликоптером Түркије-Истанбул.

Никада ми неће бити јасно зашто наше агенције у својим програмима немају уврштено обилажење овог локалитета, сви би на једном мјесту могли виђети „Мали модел велике земље“.

Бирачи који су на биралишта изашли са најбољом изборном вољом гласали су и по неколико пута.

Вјештачка интелигенција генерише лажне вијести. Дакле, она већ може да замијени новинаре.

Градска власт није ријешила ниједан проблем у нашој улици. Улица није мјесто за рјешавање проблема.

Да ли је и Дракула устао из гроба да би отишао на гласање?

Дјечији додатак у максималном износу треба да примају само они који су потпуно подјетињили.

Доживио је стоту. То је била његова вјековна тежња.

Живаљ се од осталог становништва разликује по томе што га стално нешто мучи.

За нашу полицију су сва убиства тешка јер ниједно не може да ријешу.

Кад видиш све звијезде, свеједно је какав им је распоред.

Кад сам чуо да смо се за ово борили, лакнуло ми је.

Колумбо је имао среће. Само се за једно копно које је угледао испоставило да је Америка.

Крематоријум, колумбаријум и розаријум се римују, а то прија уху.

Лијепо је што је свјетло увијек на крају тунела, али мора ли сваки пут да се испостави да је ријеч о пакленом огњу?

Нама могу да вријеђају само вјештачку интелигенцију.

Некад је, да би имао истомишљенике, било неопходно да имаш мишљење, али и то смо превазишли.

Обећања о фабрици чоколаде уљепшала су дјетињства многих генерација.

Обновили су возни парк. Постали су комби-партија.

Сврха било какве борбе је да се последице питамо: „Јесмо ли се за ово борили?“

Село људождера. Мјесто гдје храна има душу.

Слика говори хиљаду ријечи. Осим ако је ријеч о слици жене. Онда говори и више.

У циљу унапређења равноправности полова феминисткиње би могле да буду и женственије.

Увјерење да је свјетло увијек на крају тунела је наше свјетло на крају тунела.

Умије он да размишља главом, али би радије да је још има.

Швајцарска има горе, али нема море. Како се тамо, уопште, пише родољубива поезија?

Bojan Rajević

Није битно ко започиње игру већ ко је завршава. **Џон Вуден**

Не зависи од тебе хоћеш ли бити богат, али зависи од тебе хоћеш ли бити срећан. **Епиктет**

Они који дубоко воле никад не остаре; ако и умру од старости, умру млади.

Жарко Лаушевић

Свијет припада храбрима. **Карл Маркс**

Пријатељ свих није нијачији пријатељ. **Артур Шопенхауер**

Мисао је идеја у пролазу. **Питагора**

Успјех је колико високо одскочиш кад удариш дно. **Џорџ С. Пејтон**

Слободни сте ако вам је савјест чиста. **Гете**

Они који се пењу степеницама успјеха никад се не жале да су остали без даха. **Елиар**

Много људи не брине око свог новца све док не нестане, а други исто то раде – са својим временом. **Гете**

Образовање је скупо, али је незнање још скупље. **Клаус Мосер**

Мало је оних који умију да подносе сопствене мане код других људи.

Барух Спиноза

Златни снови чине да се људи буде гладни.

Енглеска пословица

Све ће проћи осим добра које си учинио.

Француска пословица

Не задржавај оно што одлази, не тјерај оно што долази.

Јапанска пословица

Ко на почетку није довољно паметан, њега ће крај опаметити.

Њемачка пословица

Корачај полако да се не дигне прашина.

Италијанска пословица

Част и корист не станују под истим кровом.

Шпанска пословица

tanja.nikcevic@epcg.com

НАГРАДЕ
108. КОЛА:

VIVAX TV-32LE117T2S2
ТЕЛЕВИЗОР

x1

ЕЛЕКТРИЧНА ГРИЈАЛИЦА

x2

SMARTPHONE ТЕЛЕФОН

x1

„БУДИ У ТОКУ
– БУДИ У ИГРИ“

MOYE AURRAS
СЛУШАЛИЦЕ

x5

MS INDUSTRIAL
POWERBANK

x5

XIAOMI SMART BAND
SMARTWATCH

x5

108. КОЛО
НАГРАДНЕ ИГРЕ

„БУДИ У ТОКУ
– БУДИ У ИГРИ“

108. КОЛО
НАГРАДНЕ ИГРЕ

„БУДИ У ТОКУ
– БУДИ У ИГРИ“

„БУДИ У ТОКУ – БУДИ У ИГРИ“

ПРАВИЛА:

Право учешћа у наградној игри имају само запослени у ЕПЦГ који тачно одговоре на питање и пошаљу купон са одговором и личним подацима. Сваки запослени може послати само један купон. Сви који пошаљу два или више купона, као и они који погрешно одговоре на питање, биће дисквалификовани. Наградну игру приређује Сектор за корпоративне комуникације, те запослени у њему не могу учествовати.

Купоне је потребно послати најкасније петнаест дана од датума изласка листа на адресу ЕПЦГ, Сектор за корпоративне комуникације, Вука Караџића 2, Никшић, са назнаком „за наградну игру“, или убацити у за то предвиђене кутије.

Имена добитника ће бити објављена у листу Електропривреда. Добитници награде могу преузети у канцеларији Анекс број 4 (прва канцеларија до Анекс сале) у згради Дирекције друштва. Контакт телефон: 040-204-223.

КОМИСИЈА ЗА ИЗВЛАЧЕЊЕ:

Милица Абрамовић (Сектор за корпоративне комуникације)
Миодраг Вуковић (Сектор за корпоративне комуникације)

Име и презиме: _____

Пословна јединица: _____

Број телефона: _____

е-маил: _____

Одговор: _____

Име и презиме: _____

Пословна јединица: _____

Број телефона: _____

е-маил: _____

Одговор: _____

НАГРАДНО
ПИТАЊЕ

КОЛИКО
ГОДИНА РАДА
ОБИЉЕЖАВА
ХЕ ПИВА

ДОБИТНИЦИ
107. КОЛА

XIAOMI - SmartPhone X1
Ђорђе Мрваљевић (ГФД)

VIVAX TV-TELEVIZOR X1
Новица Даковић
(Тим за мониторинг)

Електрична гријалица X2
Мило Жугић (ХЕ Перућица)
Радомир Цицовић (Дирекција)

Слушалице - Redmi buds X5
Синиша Чукић (ОЈ Беране)
Аида Канкараш
(ФЦ снабдијевање Тиват)
Немања Кнежевић
(ФЦ снабдијевање Улцињ)
Радул Продановић (ОЈ Бар)
Ранко Вујовић
(ФЦ снабдијевање Цетиње)

Smartwatch Xiaomi X5
Александар Сарић (Дирекција)
Данило Килибарда (ОИЕ)
Ратко Перовић (ХЕ Перућица)
Јелена Миљањић (Дирекција)
Снежана Ђуровић (Дирекција)

MS INDUSTRIAL POWERBANK X5
Михаило Николић
(Дирекција за набавке)
Даница Вукотић (Дирекција)
Далибор Вујашевић
(Снабдијевање Подгорица)
Енис Калач (ОЈ Рожаје)
Весна Бакрач (РЦ Подгорица)

ДЕЈАН ТОФЧЕВИЋ: ЧОВЕК НА МОЈ НАЧИН

Да би спремио човека на мој начин потребно ти је: један човек, мало сујете, превара и доста лажи. Остале додатке можеш додати по избору и тиме рецепт учинити интересантнијим.

Човек може бити било које старости, то је најмање важно. Најважније је да је човек, али то не можеш знати све док овај специјалитет не буде готов. Објаснићу ти касније зашто, буди стрпљив.

Значи, узмеш тог човека, скинеш све фарбе ако је намазан. Онда навали, додај му сујету, превару и доста лажи. Ако је жилав, убиство ће га сигурно омекшати. Не заборави љубомору и она је важна. Ако ни то не помогне, увек имај у резерви доста сумње. Не штеди је ако хоћеш да испадне како треба. Сваку рану му добро посолити. Не буди шкрт. Ако штедиш, нећеш ништа урадити. Тако припремљеног га остави да мирује.

Сачекај ноћ. Најмекши душек и најбољу постељину стави, а у њу припремљеног човека. Ако се буде окрептао читаву ноћ значи да си одабрао правог и до зоре ће бити једнако припремљен са свих страна, па ћеш сигурно уживати у њему. Али ако си ударио на нечовека, труд ти је узалудан. Тај ће ти одмах заспати. Ватра савести га неће ни огрејати, а то ти је

знак да је одавно прегорео и овај рецепт ти за њега не вреди.

Него, крени у лов, не оклевај, јер је сезона одавно почела, а људи је све мање. Питање је можеш ли наћи одговарајућег.

Савест га је узалуд мучила.

Ништа није признао.

ИЗНАД ТЕПИХА

Наиђе проблем, а Он га одмах гурне под тепих. Затим аферу и неко премлаћивање грађана опет под тепих, зна се. Неправду, безакоње и криминал на исто место са харачем, хајдучијом и лошом намером. Под тепих.

И тако, прво се појави кврга, затим брдашце а оно се претвори у брдо које прерасте у планину. А све испод тепиха. То чак и Он примети, па се забрине. Шта сад!? Питање га нагриза а одговора нема. Тек када се попе на врх планине пуче видик на све стране земље, виде се и најзабаченији крајеви, а њему топло око срца јер тек сада може да види своје подручје надлежности, где народ влада својом памећу доводећи најбоље од њих да их предводе. Онда наручи престо, један мали, скроман, у складу са могућностима сиротог народа и богатства подручја надлежности. Донесоше му круну, скиптар и земаљски шар, па заседе на врх тепиха, изнад сваке муке и неправде, да ис-користи мандат од народа добијен.

За оно што причају политичари нико не даје ни пет пара.

Зато они узимају сами.

[Из књиге АНАЛОГНЕ ПРИЧЕ]

Припремила: др Маријана Терић

АНОРА / ШОН БЕЈКЕР / 2024

Филм „Анора“ редитеља Шона Бејкера доноси причу о младој егзотичној плесачици Анори (Мајки Медисон), која се упушта у вртлог непредвидивих догађаја након што упозна Вању (Марк Ејделштајн), сина руског олигарха. Одлука да се венчају у Лас Вегасу покреће низ ситуација које ће тестирати границе њихових свјетова и вриједности.

Бејкер, познат по томе што истражује живот маргинализованих група и овдје приказује динамичне и сложене друштвене односе. Филм балансира између романсе, комедије и драме, пружајући гледаоцима увид у Анорину унутрашњу борбу и њену тежњу за бољим животом. Мајки Медисон блиста у улози Аноре, доносећи лик који је истовремено дрзак, рањив и неустрашив. Њена глумачка игра посебно долази до изражаја у тренуцима када се суочава са властитим одлукама и њиховим последицама.

Филм је освојио четири престижне награде на 97. додјели Оскара, укључујући награде за најбољи филм, режију, оригинални сценарио и монтажу. Ова признања додатно потврђују Бејкерову способност да створи дјело које наилази на значајан одјек и код критике и код публике.

Визуелно, „Анора“ одише топлином и интимношћу, са нагласком на црвене тонове који симболизују страст и опасност. Бејкерова режија успијева да прикаже љепоту и у најобичнијим тренуцима, стварајући атмосферу која подсјећа на класичну филмску естетику.

Критичари су подијељени у оцјенама филма. Док га једни хвале због способности да сложене друштвене теме истражи кроз личне приче, други сматрају да није у потпуности реализовао свој потенцијал.

Ипак, „Анора“ остаје филм који покреће размишљање и расправу, пружајући гледаоцима прилику да се суоче са питањима идентитета, љубави и друштвених очекивања.

Припремио: Бојан Рајевић

